

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2 10—
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2—
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Bathyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fileri.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Chestia ruteană

Când am înființat înainte de aceasta cu zece ani în Viena o societate pentru înformarea publicului european despre chestia ruteană și când numărul prim din revista „Ruthenische Revue“ a fost trimis la toate capetele luminate ale timpului de azi, marele bard norvegian, Björnstjerne Björnson, a trimis redactorului acestei reviste următoarele șire:

„Străduințele d-voastre mă umplu de admirație. Dintre toate năzuințele prezentului, a d-voastră mi-se pare cea mai însemnată. Trebuie să agite sufletul oricărui gând, că treizeci milioane de Ruteni vor să se ridice la treapta unei națiuni conștiente și culte, că aceste treizeci milioane vor să scuture jugul de veacuri.

Când am auzit vestea aceasta, viața mi-s'a îmbogățit, nădejdea mea de viață s'a întărit“.

Aceste cuvinte simpatice ale marelui prieten al Rutenilor dovedeau, cât de sublimă și însemnată este chestia ruteană, care timp îndelungat a fost necunoscută înaintea lumii culte. Chiar și știința obiectivă s'a dovedit de nedreaptă față de Ruteni. Geografia și etnologia n'ar fi trebuit să treacă cu o neatenție culpabilă peste teritoriul extins locuit de Ruteni, care se extinde de la Carpații vesticii aproape până în Caucazia, iar în nord până în partea vestică a guvernământului Lublin, înspre est până în guvernământul Woronesch. Factori ușuratici au anexat poporul rutean vecinilor săi, în partea

ostică vecinilor lor ruși, iar în vest Polonilor.

Despre aceasta ne putem ușor convinge din orice compendiu mai vechiu.

Realitatea aceasta crudă a determinat poporul rutean la rolul de a fi un veșnic măr de ceartă între cei doi vecini, rol, pe care-l au începând de la apunerea independenței lor de stat, așadar de prin mijlocul veacului al XIV, respective de la începutul veacului XV.

Rutenii au devenit un element incapabil de stat. În timp ce Polonia sub influența feudalismului din apus au putut să se ridice cel puțin până la oligarhie, iar Rușii sub influență bizantină au întemeiat un stat despotice: Rutenii influențați de individualismul culturii apusului și răsăritului n'au fost în stare să dureze temeliele unui stat trainic.

Statul Rutenilor se prăbușește la început din cauza Polonilor, iar surplusul de populație, care trecu mult peste puterile țării mame a făcut, ca Polonia să se ridice de la starea sa de stat de rangul al treilea la gradul de mare putere. Dar tot statul Rutenilor a dat Poloniei lovitură de moarte la 1654 prin aceea, că cei ce s'au răsculat contra regimului polon, au anexat de bună voie statul lor Rusiei pe baza unei uniuni personale. Dar precum pe timpul supremației lor, Polonia n'au încetat să latinizeze și polonizeze pe Rutenii de sub jugul lor (din Ucraina), astfel n'au voit nici după pierderea independenței lor să abdică de stăpânirea asupra lor, ori de numărarea Rutenilor la naționalitatea lor. Natural tot astfel purced și Rușii. Căci pactul uniunii personale cu Ucraina

e și azi în vigoare pe care însă Rusia îl știe, prin o diplomație șireată nesocoti și azi, dar desnaționalizarea lor aici a fost cu mult mai ușoară în urma religiei comune și a poziției ei de stat mai favorabile. De la îmbucătățirea Poloniei, Polonilor li s'a lăsat teren liber de activitate numai pe teritoriul relativ strâmt al Galiciei, unde locuiesc față de cele 30 milioane de Ruteni din Rusia sudică aproape 3½ milioane de conaționali ai lor, cari au fost extrădați Polonilor de regimul austriac.

În Austria sunt în total cam 4½ milioane Ruteni, dintre cari 500.000 cad pe Ungaria, cari în privința culturală sunt mai înapoiați, aproape 300.000 în Bucovina, unde trăiesc între împrejurări suportabile și mântuiți de sub influența polonă.

Lupta de emancipare a fost pornită de tot timid din partea Rutenilor. (Numele lor proprie este „ucranic“, Rușii însă îi numesc „Rușii mici“) Germanii s'au arătat mai întâiu în Ucraina pe la sfârșitul veacului XVIII. Lupta a fost foarte grea, căci poporul era de fapt compus numai din țărani, lipsindu-i peste tot inteligența, conducătorii lui firești și orice tradiție în direcția aceasta, căci atât Rușii cât și Polonia i-au devastat culturalicește veacuri de rând. A fost o încercare de tot timidă, când Kotlarewsky din Pultava a introdus în forma unei travestiri a Aeneidei lui Virgil, limba ruteană în literatură, subiectul pentru aceasta l-a luat din istoria cazacilor din Ucraina.

Prin aceasta a dat impuls la renașterea națională a poporului, care a fost susținută apoi tot mai mult de o seamă de

Din minunile radiului

de I. Corbu

Multe am citit și cetim despre însușirile miraculoase ale radiului, dar nu mi-a fost dat să văd o bucată din acest metal minunat, legat de numele soților Curie. În sfârșit i-am făcut cunoștință în persoană. Un profesor din Germania a venit și în Bistrița o conferință despre radiu, făcând și unele experiențe cu 15 miligrame de radiu. Aceasta cantitate e relativ destul de considerabilă, dacă avem în vedere, că azi pe întreg pământul nu se află mai mult de 12 grame din acest metal prețios — în stare curățită. Amestecat prin alte minercuri, din cari se extrage, se află destul, dar procedeul extragerii e foarte costisitor, așa că un gram de radiu costă 350.000 coroane. Cele 15 miligrame deci reprezintă o valoare de 5000 coroane.

Acest element se află în cantități relativ mai mari în pechblendă, dar se află în măsură mai mică pretutindeni, în pământ, în ape minerale, în aer, etc.

Radiul dă electricitate, lumină și căldură, însuși, fără să se consume în o măsură cât să o putem constata cu ajutorul cumpenei. Lumina lui însă, după cum s'a constatat, e deosebită de lumina soarelui și a altor izvoare de lumină. Lumina radiului nu e o oscilație, o vibrație a eterului sub influența unui corp luminos, ci e o emanație de particule de tot fine numite *electroni*,

cari după teoriile de azi sunt elementele primordiale ale materiei.

Prin felul asocierii lor dau naștere atomilor tuturor elementelor chimice, aur, carbon, oxigen, etc. Un atom nu e deci ceva simplu, ci e un sistem întreg de nenunarați electroni. Elementele chimice deci încă nu sunt stabile, ci s'au născut din acelaș material primordial, deosebirea e numai în felul de asociere al acestor electroni. Elementele chimice, deci se pot desface în materia primordială, iar din aceasta se pot constitui alte elemente, arama poate fi distrusă și din elementele ei se va putea face aur, ori fier etc. — firește că trebuie mai întâiu descoperit procedeul. În teorie nu se mai poate tăgădui aceasta puțință. Iată-ne dar ajunși pe bază științifică la credințele alchimistilor, din a căror cercetări și rătăcirii s'a născut știința chimiei moderne.

În deosebire de celelalte elemente chimice radiul, se distruge singur, și se desface în electroni. Mai sunt însă și alte elemente, ca uraniul, toriul, poloniul, iar în măsură mai mică au această însușire toate elementele. Sub influența radiului, a luminei, focului, electricității, reacțiilor chimice, sau chiar spontan orice corp se desface în electroni se dematerializează ca și radiul, atomii explodând și rezolvându-se într'un foc de artificii. Aceasta însușire de a se desface în electroni se numește *radioactivitate*, iar materia, ce are această însușire se zice că e radioactivă. Ea e o proprietate generală a materiei, numai intenzitatea e diferită la diferite corpuri.

O cantitate minusculă de radiu împrăștie în toate părțile bilioane și bilioane de electroni. Cât de mici trebuie deci să fie acești electroni, când cu toată această pierdere de bilioane de electroni pe secundă, nu se poate constata la cântar nici o pierdere în greutate și se știe, că sunt cumpene fine, cu cari poate cântări pulberea, ce o lasă creionul pe hârtie scriind un singur cuvânt. Cât de dură și grosolană e această pulbere, ce o credem atât de fină — față de acești electroni! O scrisoare cu creionul e o însușire de catene de munți față de electroni. S'a făcut comparația, că un electron față de cel mai mic bacil (văzut abia în cele mai puternice microscopuri) e atât cât bacilul față de globul pământului.

Acești electroni svârliți de radiu se mișcă cu o viteală de 100.000 până la 300.000 mii kilometri pe secundă, deci unii ajung chiar viteala luminei. Și să se ia sama, că aici nu e vorba de o vibrație a eterului ca la lumină, ci e materia însăș, care se mișcă cu aceasta viteală. Și acești electroni nu pot fi opriți de nimic, străbat prin sticlă ca și prin plăcile de fier, prin lemn, prin carne și oase. Prin deschizăturile (nevăzute pentru noi), ce prezintă porozitatea tuturor corpurilor, electronii cei infini trec ca niște muște prin o ușă deschisă.

Deosebirea razelor de radiu de razele de lumină s'a constatat cu ajutorul magnetului. Magnetul n'are nici o influență asupra razelor de lumină, pe când razele radiului se desfac în trei grupe.

bărbați cu sentimente naționale, până ce guvernul rusesc simțind aceasta, a luat măsuri ca s'o năbușească cât mai în grabă. Măsurile guvernului rusesc s'au vădit în perzecuțiunea, întemnițarea și exilarea conducătorilor mișcării, dintre cari unii păreau chiar compromiși cu planuri de independență (Societatea Cyrill și Method din 1846 și 47), dar perzecuțiunea a culminat în ucazele din 1863 și 1876, cari opriau folosirea limbei rutene în oficii, școale, biserică și literatură. Nici chiar primăvara anului 1905 n'a adus pentru Ruteni libertatea necesară pentru o viață națională, căci mișcarea începută pentru înjghebarea unei vieți naționale în conformitate cu spiritul vremii, a fost încurând năbușită prin reacțiunea guvernului. Singur numai un ziar a fost permis să apară în limba rutenă în Kiew și mai mult de 50 ziare au fost interzise.

Nici cu drepturile politice ale Rutenilor nu stăm mai bine. După părerea Rușilor mari, Rutenii s'au folosit prea mult de Constituție când aceasta era abia la început. Cu prilejul acesta s'a văzut un fenomen interesant.

Pe când identitatea religioasă*) a Rutenilor a fost foarte avantajoasă pentru rusificarea lor, în cele economice au dat în Ruteni de un factor contrar rezistent. Datele despre despoierea Rutenilor sunt într'adevăr revoltătoare. Aceasta stă atât cu privire la sistemul de dare, cât și de tarif. Aducem numai un exemplu: Tarifa pentru transportarea grâului din Romen (în nordul gov. Pultava) până la Libau (Marea Baltică.), așa dar pentru o distanță de 1077 werste face cu spesele secundare cam 21 copeici de Pud, pe când pentru distanța de 29 werste dintre Pultava și Nicolajew tariful face 18 copeici...

Reacțiunea contra acestui jaf al Ucrainiei, care înseamnă despoierea ținutului foarte productiv al Rusiei de sud față de nord, care este dela natură foarte mașter,

*) Rutenii din Rusia sunt ortodoxi, pe când cei din Austria cu excepțiunea unei mici părți din Ungaria și Bucovina, sunt greco-catolici sau uniți.

este foarte prielnică pentru mișcarea națională din Ucraina.

Ucrania pretinde în urma acestora tot mai cu insistență descentralizarea, autonomia Rusiei de sud. Acest postulat ridicat de către reprezentanții Ucrainiei în a doua Dumă imperială a dat guvernului din Rusia o mare lovitură. De aceea drepturile politice ale acestora au trebuit nimicite printr'un vot electoral, făcut ad hoc. Căci Ucraina dădea cei mai mulți revoluționari pe timpul absolutismului, iar în prezent reprezentanții lor au pus centralismului cuțitul la grumaz.

Efectul se vede clar din numărul deputaților aleși în cele trei sesiuni ale Dumei. În Duma primă au fost peste douăzeci deputați din Ucraina, în a doua peste patruzeci, dar în a treia, pentru care s'au făcut alegerile pe baza unui vot electoral octroat, s'a putut strecura numai unul singur, profesorul Lutchitsky...

Cât de mult se teme guvernul de mișcarea națională din Ucraina, se ilustrează mai bine din faptul următor. Rutenii de aici au emis o comisie din sânul lor, care să aranjeze o festivitate în memoria celui mai mare poet al lor Iavas Schewtchenko cu prilejul aniversării morții lui de 50 ani, care până la etatea de 24 ani a fost țaran rob.

Deputația aceasta avea să meargă la Kiew, dar guvernul i-a permis numai sub condiția, dacă nu vor participa Rutenii din Austria și mai ales deputați austriaci, nu. Ba pe acești din urmă, presa rusească naționalistă îi amenința cu arestare...

Condiția aceasta umilitoare n'a fost acceptată și comemorarea, care ar fi luat proporțiile unei mari serbări naționale, nu s'a ținut.

Mulțumită ținutei guvernului rusesc față de mișcarea Rutenilor din Ucraina, toată viața națională s'a concentrat în Galiția, unde s'a ivit abia cu o jumătate de veac mai târziu tot la inițiativa celor din Ucraina. Și această viață cu toată apăsarea Polonilor, a ajuns sub scutul Constitu-

ției austriace la o stare de înflorire. După lupte de decenii au ajuns acolo să aibă mai multe catedre la Universitatea polonă din Lemberg, și lupta lor se poartă și acum cu speranțe tari, că li-se va ridica tot acolo o universitate națională.

După exemplul Cehilor și Italianilor lupta se poartă nu numai în parlament, ci și între păreții universității chiar și cu armele.

Înainte cu un an a fost împușcat un student rutean de unul polon. Iar cu patru ani înainte în urma unor excese au fost arestați peste o sută de studenți ruteni și deținuți mai multe luni fără a se fi pornit vr'o cercetare în contra lor. Și după luni de zile și-au eluat eliberarea prin o grevă de foame de patru zile, câștigându-și simpatia întregii lumi civilizate. Temnița a fost teatrul unei rezistențe suflătoare împotriva organelor guvernului militești și unui edificiu baricadat.

Pentru excese asemănătoare, dar de astădată provocate însă de studenții poloni, trebuie să răspundă în prezent 101 studenți ruteni înaintea judecătorilor polone din Lemberg. După finirea acestui proces, care a durat peste două luni, se va porni un nou proces monstru contra altor 200 studenți ruteni.

Rutenii din Galiția, cari dispun de o literatură și presă înaintată, cari au un aparat științific propriu, și cari în fine și-au ridicat viața lor politică, culturală și de asociere la treapta cerințelor moderne, au devenit dintr'un popor de țaran, un neam cu clase sociale, cu o clasă de mijloc respectabilă și puternică. Totuș desvoltarea lor nu stă încă în raport cu drepturile lor politice.

Scurtarea lor în drepturile politice datează de prin anii 1860, când Polonii, cari se revoltau în tot momentul, au încheiat un pact cu Coroana, pe care au trebuit să-l plătească Rutenii.

Polonii au exploatat într'atâta situația lor protejată, încât au fost vremuri, deși sunt cam egali la număr, când în Parlament aveau de șase ori, iar în dieta provincială de 12 ori atâția deputați. Asasina-

O grupă se abate în o parte, alta spre partea opusă (razele A și B) și numai o grupă de raze (8) își continuă calea în linie dreaptă. Acest grup de raze, sau mai corect de emanațiuni, cari sunt cele mai străbătătoare, e identic cu razele lui Röntgen din experimentele electrice, care raze încă nu sunt vibrațiuni de eter, ci acelaș fel de emanațiuni de electroni.

Cu ajutorul celor 15 miligrame de raze s'au fotografiat niște chei sub o placă de fier. Cu cât e placa mai groasă e lipsă numai de timp mai mult pentru a obține imaginea unui obiect, căci cu atât pot trece mai puțini electroni, fiind mulți împedecați în drumul lor. Dacă timpul de expunere e prea lung, atunci nu mai rămâne pe placa fotografiată nici o imagine, căci electronii trec și prin obiectul ce se fotografiază, numai trebuie timp mai lung ca să treacă în măsură suficientă și să aficieze placa sensibilă.

În întunec s'a putut vedea lucirea radiului acoperit cu plăci întunecoase de metal. Sub bombardamentul de electroni diamantul dă lumină, strălucește.

Altă însușire a radiului e, că emanațiunile lui fac aerul bun conducător de electricitate. Se știe, că aerul e rău conducător de electricitate. Acestei însușiri se datorește faptul, că corpurile electrizate își conservă mai mult, sau mai puțin timp electricitatea. Sub influența emanațiunilor radiului aerul se face bun conducător și electricitatea corpurilor se împrăștie în aer. Experimentul s'a făcut ca un electroscop. Foițele electros-

copului încărcate cu un soi de electricitate (fie pozitivă, fie negativă), s'au depărtat de olaltă, rămânând în această stare.

Îndată ce însă a fost apropiat radiul de ele la o distanță de vr'o 30 cmetri, foițele au început a se lăsa în jos, sub influența greutatei lor apropiindu-se iar de olaltă. Cauza e împrăștierea electricității în aer, în urma căreia foițele metalice ale electroscopului perzându-și electricitatea își reiau poziția lor normală.

Electricitatea după teoriile mai noi încă nu e decât un fluid compus din electroni. S'a și constatat înrudirea între electricitate și unele emanațiuni ale radiului. Una din grupele de emanațiuni, abătute prin magnet dela direcțiunea lor, sunt identice cu substanța electricității negative.

Emanațiunile radiului au și efecte fiziologice. Ele distrug orice țesătură organică. Plantele supuse mai mult timp radiului se vestejesc. Animale mai mici pier, aparent fără dureri; după mai multe zile cauzează și moartea unui om. De aceea se ține în scutule groase de cauciuc, care anihilează în parte bombardamentul electronilor. Radiul produce prin emanațiunile lui dureri de cap, arsuri în piele și se folosește cu efect în contra cancerului (racului). Precum vedem și efectul radiului ca și al unor otrăvuri, aplicat în măsură mai mică, poate fi vindecător. Efectul vindecător al multor ape minerale stă în mare parte în conținutul lor de raze, în radioactivitatea lor.

Sub influența radiului unele elemente chimice se distrug și chiar se prefac în altele. Fizicianului englez Ramsay i-a reușit cu ajutorul unei soluțiuni de raze să producă *helium*, cel mai fin gaz cunoscut, element caracteristic al coroanei solare, în care s'a constatat mai întâiu. Micșorând efectele soluțiunii de raze cu ajutorul altor materii, a obținut în loc de helium alt gaz mai puțin fin *neonul*. Micșorând și mai mult efectele a obținut numai *argon*, gaz mai des și decât neonul, gaze înrudite, numite și gaze nobile, fiindcă nu au datina să coboare în societatea celorlalte gaze și să formeze combinațiuni chimice.

Adecă cu cât a fost mai puternic efectul soluțiunii de gaze, cu atât gazul obținut a fost mai aproape de elementele primordiale ale materiei, de electroni.

Tot cu ajutorul radiului i-a reușit lui Ramsay să obțină din cupru un alt element înrudit cu acesta: litiu, iar din wismut a obținut carbon, firește pe lângă anumite proceduri. Unde rămâne deci inmutabilitatea elementelor chimice?

Alt efect ciudat al radiului e formarea unor mici plante artificiale în apă curată sub influența emanațiunilor lui. Cine știe, dacă nu se va găsi tot în proprietățile miraculoase ale radiului și originea vieții organice.

De sfârșit să revenim încă odată la electroni. Ce sunt acești electroni? I-am considerat ca cele mai mici părți din materie, cari prin te-

rea regentului din Galiția, a polonului conte Potocki, de către un student rutean fanatic, a atras atențiunea lumii culte asupra neîndreptății Rutenilor. Nici chiar votul universal introdus pentru parlamentul austriac nu le-a adus drepturile politice, pe cari le așteptau. Rutenii au câștigat totuși mai multe decât o pătrime din numărul mandatelor stăpânite de Poloni, care numără între împrejurări favorabile se poate ridica la a treia parte. (Aici sunt a se număra și Rutenii din Bucovina, cari prin politica conducătorului lor Nicolae Wassilko, dar mai ales în urma împrejurărilor favorabile, că nu sunt expuși influenței polone, se bucură de o situație mai avantajoasă).

Dar și de altcum se arată tot mai multe semne, că și guvernul austriac recunoaște greșeala, că a dat unei națiuni toată puterea în provincia ostică a Monarhiei în detrimentul alteia. Căci s'a dovedit, ce mare rol li se atribue Rutenilor, ca factor în politica externă a Monarhiei du-nărene.

Dr. Vladimir Kuschnir.

Un avertisment

Ni-se cere publicarea următoarei scrisori adresate către directorul ziarului „Tribuna” din Arad:

Domnule Director!

Subsemnații abonați din Brăila ai „Tribunei” am sprijinit ziarul d-voastră în credința, că sprijinim ziarul, care reprezintă direcțiunea Comitetului și partidului național român de peste Carpați.

Cum de-atâta vreme d-voastră ați încetat de a mai reprezenta acea direcțiune, și câtă vreme noi înțelegem a sprijini numai organele, cari efectiv reprezintă direcțiunea partidului național român de acolo, vă rugăm să binevoii a

nu ne mai trimite „Tribuna”, pe care nu putem să o mai sprijinim în atitudinea sa actuală.

Brăila, în 12/25 Aprilie 1911.

Cu stimă

(ss) C. C. Panțu, Ștefan Periețianu, Frați I. Dima, Marin I. Șeitan, Sava G. Florescu, George G. Perlea, L. Moldovan, Cornel Pană Visiru, Aurel Pană — Gara Hagieni, Gigi Petcu, Frații Oancea I. Sassu, Ion G. Sassu, C. I. Sassu, Badiu Spânu.

Adunarea dela Igrăș

Ziua de 7 Maiu n. a adus cauzei naționale o prea plăcută surprindere. E marea adunare poporală dela Igrăș. Adunarea aceasta e un simptom, care ne deșteaptă nădejdi noi între biruința sfintei cauze a neamului românesc, pentru care luptăm.

Vom reveni asupra importanței politice a acestei adunări în proximal număr poporal al ziarului nostru. Căci adunarea dela Igrăș e unică în felul ei până aci. Adunarea aceasta n'a fost inițiată nici din partea comitetului național, nici din partea conducătorilor naționali din Arad, nici chiar din partea Românilor intelectuali din Igrăș. Această splendidă adunare poporală a fost pusă la cale și a fost aranjată dela început până la sfârșit de către însuși poporul român, de către țărani români din Igrăș.

Țăranii români din Igrăș ni-s'au adresat cu întrebarea, dacă am putea noi să participăm la o adunare poporală, pe care dânșii doresc să o aranjeze în comuna lor. Lucru prea firesc, ne-am bucurat și li-am promis participarea noastră.

Iubiții noștri țărani au fixat ziua adunării pe Duminecă în Maiu a. c. Dânșii s'au dus la Perjámos la pretură, de au anunțat adunarea cu ordinea de zi a adunării dela Arad. Dânșii au anunțat pe o-

Pretura a luat la cunoștință anunțarea adunării.

Plecarea dela Arad și sosirea în Igrăș.

Astfel ieri dimineața am plecat din Arad mai mulți aderenți ai partidului național român, la Perjámos. Am sosit aci la orele 9 dimineața. Era o zi nouăsoasă. Noi încă nu eram prea veseli, căci ne temeam de vr'un eșec. Știam, că intelectuali români din Igrăș în fața adunării proiectate stau la o parte și aveam îngrijorări, că poate și poporul e desbinat și astfel adunarea va avea un aspect prea umil.

Cu sosirea noastră la Perjámos nedumeririle ni-s'au schimbat în cea mai mare bucurie. La gara din Perjámos ne așteptau adecă trimișii poporului din Igrăș. Veniseră în calea noastră cu 10 trăsuri, la fiecare trăsura tot câte 4 cai, ca 4 zmei. Trăsurile și caii împodobii tot cu crengi și ramuri verzi. În căciulile și pălăriile țărănilor frunze verzi. Nici un intelectual cu dânșii. Pe peron vr'o 4 jandarmi, cari ne priviau crunt și pătrunzător. Țăranii par'că nici nu-i băgau în seamă. Fără frică ne strigară cu toții un puternic „să trăiască”. Ne bineventară fără multă gălăgie, simplu, în cuvinte puține, dar izvorite din cea mai curată însuflețire.

Ne urcăm pe trăsuri. Convoiu de 10 trăsuri cu patru cai, toți îmbrăcați în verdețea nădejilor noastre de bine. Biciurile lungi pocniră ca pistoale de haiduci. Caii strânși în frâne de mâinile vânjoase ale feciorilor îmbrăcați în particulara lor uniformă din Igrăș porniră în trap miestos de-alungul târgului Perjámos. Ieșiseră Șvabii la uliță și priviau uimiți la scena ce se desfășura dinaintea lor. Clătinau din cap, unii își ridicau pălăriile și se întorceau apoi vorbind unii spre alții. Ce-or fi gândind, ce-or fi vorbind?

Am ieșit apoi din orașel și am apucat drumul larg de țară spre Igrăș. Am trecut prin Sânpetru-sârbesc, acum Nagyszentpéter, unde se află domeniul diecezei Aradului, cumpărat dela groful Szapáry Pál. Tovarășul meu țaran îmi povestea, cum luase parte ca copil gonaciu la vânătoarele grofului. El primia pentru osteneala zilei întregi 60 fileri, iar groful călărea pe moarte în aceeași zi câte 3—4 cai, fiecare în preț de mii de coroane.

Eram copil sărac, îmi zise tovarășul. Tatăl meu avea pământ foarte puțin. Cu multă osteneală și cu ajutorul lui Dumnezeu am ajuns acum la stare bunăsoară, dar aud că groful și-a mâncat averea de multe milioane, ce a moștenit dela părinți.

A mâncat-o, răspunsei. Tocmai acum se scrie la gazete.

— Așa să le ajute D-zeu la toți.

— Amin.

Pe cale ni s'a întâmplat un incident, care putea să fie fatal. Prima trăsura, în care ședea advocatul dr. Cornel Iancu din Arad cu 3 țărani și un băiețel de vre-o 8 ani a pățit rău. Pe drum între Sânpetru și Igrăș caii înaintași s'au speriat de ceva și au luat-o razna spre șanțul lat și adânc dela marginea drumului. Am stat cu toții înmănușiți.

Catastrofa era de neîncunjurat. Caii se sloboziră în șanț, trăsura după ei și văzurăm, cum se răstoarnă înaintea ochilor noștri cu roatele 'n sus peste cei ce se aflau în ea. Un murmur de groază se auzi. Trăsura se desfăcu. Caii însă, ca prin minune se opriră în șanț și văzurăm cum se ridicară toți cei căzuți sănătoși și teferi, fără să li se fi întâmplat absolut nimic. Nespusă bucurie la toți.

Cocia fu scoasă la drum, așezată iar' cum se cade, caii prinși și hai înainte.

— E semn dela Dumnezeu, a zis d. Gol-diș în decursul vorbirii la adunare. De multe ori poporul românesc a fost aruncat prin dușmanii săi de moarte în abizul nefericirii, dar din toate nefericirile, acest popor a eșit teafăr și sănătos. Așa a voit să ni-o arate providența prin ceea ce am pățit pe cale.

Să avem nădejde, că și acum vom eși biruitori din lupta, la care pornim.

Ale cui erau trăsurile cu 4 cai?

Ținem să însemnăm aci numele acelor bravi țărani din Igrăș, cari au ieșit în calea noastră cu trăsurile lor cu 4 cai, cum numai la boerii bogăți mai poți vedea. Iată numele lor: George Galu, Petru Crîsta (Hofer), Crîsta Galu,

lul de asociere dau naștere atomilor tuturor elementelor chimice. Dar acești electroni nu se supun legilor materiei. Materia are o *massă*, care ascultă de anumite legi (mecanice). Această *massă* nu variază, oricât ar varia celelalte proprietăți, ori că se află corpul în stare solidă, lichidă, ori gazoasă, ori e electricizat, ori neelectricizat, etc.

Dacă deci electronii nu ascultă de legile materiei urmează, că ei n'au *massă*, nu sunt corpuri materiale în înțelesul obișnuit. Cercetările au și probat, că mișcarea electronilor se aseamănă cu aceea a unor încercări electrice. În consecință electronii nu pot fi priviți ca corpuri materiale, ci ca niște încercări electrice. Iar dacă elementele constitutive ale materiei nu sunt decât încercări electrice, încercări de energie, nici materia nu e decât condensări, vârtejuri de energie, deci o altă formă de manifestare a energiei. Altcum, ce e rezistența, duritatea — una din proprietățile cele mai caracteristice ale materiei — dacă nu o formă de energie?

Materia, pe care credem așa proastă și inertă, e condensări, deci rezervoare de cantități uriașe de energie. Această energie legată în atomii materiei se numește energie *intra-atomică*, față de care energiile cunoscute (numite intramoleculare) sunt așa de neînsemnate, încât dispar cu totul.

S'a computat, că dacă un gram de cupru 'ar disocia brusc și s'ar desface în energia onstitutivă, cantitatea de căldură desvoltată ar

produce un travaliu (muncă) de 510 miliarde kilogram metri*) (luând de bază o iuțeață a electronilor numai de 100000 kilometri pe secundă). Dacă luăm — după „Aus der Natur”. 1906 — travaliul prestat în un an de toate mașinile din lume, lucrând zi și noapte, de 30000 bilioane kilogram metri, rezultă, că noi am putea obține acest travaliu prin disocierea bruscă alor 60 kilograme de cupru, sau fer. Și 60 kilo de fer brut costă vr'o 5 coroane, pe când toate mașinile din lume consumă anual sute de milioane de tone de cărbune, cari costă miliarde.

Ce prospecte de transformări și bogăție ni-se deschid pentru viitor, dacă științei îi va succede să poată utiliza aceste rezerve colosale de energie intraatomică înmagazinate în fiecare fir de pulvere.

Ar fi și timpul. Altcum toată civilizația noastră e amenințată cu ruină, căci rezervele de cărbune și petrol, pe cari se sprijină aceasta civilizație, sunt și ele limitate.

*) Travaliu de un kilograumetru e care ridică un kilo la înălțime de un metru în o secundă.

x A apărut: Elemi népiskola értesítő könyvecske — Aviz școlar pentru școlile populare primare.

Se află de vânzare la Librăria diecezană din Arad. Prețul unui exemplar 30 fil, + 10 fil, porto.

Gavril Ionescu, Florea Crîsta a lui Partenie, Ioan Mioc, Ioan Chepețan, Mihaiu Drilea, Ioan Jebelean, Vichentie Pecican și Simeon Micșa.

Călușerii și intrarea în Igrîș.

La marginea hotarului Igrîșenilor ne așteptau în mijlocul drumului 14 călușeri în frunte cu *Constantin Jicu*, președintele comitetului de primire. Toți îmbrăcați în cele mai frumoase și mai curate costume de călușeri cu căciuli nouțe în cap, în ele penele lungi de curcan. Erau feciorii: *Luca Mioc, Martin Micșa, junior, Florea Crîsta, junior, Constantin Scăunaș, Cuzman Nicolescu, Constantin Băcșan, Valerie Ionescu, Petru Minda, Adrian Gașpar, Aurel Crîsta, Florea Marcone, Ioan Muntean, junior și Dionisie Stoicanescu.*

Dealungul drumului ne așteptau aci alte vr'o 50 de trăsuri pline cu țărani, cari veniseră să ne primească aci la marginea hotarului lor binecuvântat.

Sosiți înaintea călușerilor ne-am oprit. Tînărul *Constantin Jicu* ne bineventează într-o vorbire simplă, frumoasă, adânc simțită. Un puternic „să trăiască” răsună din piepturile mulțimei. O pornim înainte, în frunte călușerii. Apoi lungul șir de trăsuri. Mergeam acum mai mult în pas.

La marginea satului. În biserică.

La marginea satului ne așteptau toți locuitorii, bătrâni, tineri, bărbați, femei. O grupă de fetițe frumoase ne ies în cale. Imbrăcate în haine de sărbătoare, în mânuțele lor buchete de flori. Una iese din mijlocul lor, se apropie de trăsura în care ședează d. *Vasilie Goldiș*, și adresându-se acestuia bineventează oaspeții sosiți cu o dulce vorbire, care se vedea, că nu este făcută de un știutor de carte, dar era cu atât mai limpede, mai frumoasă, mai pătrunzătoare. Mi-am putut nota numai numele fetițelor: *Saveta Jicu, Sofia Jebelean, Ana Jebelean, Sultana Băcșan, Vioara Mioc și Floarea David, Sofia Crîsta, Anuța Cionca, Lenuța Fumor, Albina Jebelean.*

Să trăiască, să le jucăm la nuntă!

Pornim înainte. Fetițele aruncă mereu flori în trăsurile, ce treceau printre spalierul lor. Așa ajungem dinaintea bisericii, unde nu se terminase încă serviciul divin. Ne dăm acum jos din trăsuri și intrăm în sfânta biserică, unde am stat până la sfârșitul slujbei. Servia părintele *Ioan Hălmăgean.*

După biserică am făcut vizită pe la intelectualii români din comună: notar, preoți, învățători, iar apoi ne-am împrăștiat pe la gazele noastre țărani, unde am fost ospătați cu cea mai caldă iubire.

Adunarea.

Adunarea s'a început la orele 3 d. a. A asistat din partea administrației însuși fibirăul d. *Sal din Perjámos* și cu solgăbirăul, al cărui nume mi-a scăpat. Nici unul nu știe românește nimic. Interpretarea o făcea notarul comunal d. *Tripa*, un Român cinstit, de origine din comitatul Aradului.

Dinaintea casei comunale era ridicat un podiu înalt și încăpător, la mijloc masă împodobită cu flori. Înaintea și în jurul podiului comuna întreagă. Doară chiar numai bolnavii au rămas acasă. Erau cel puțin 2000 de oameni. Bine înțeles și vr'o 16 jandarmi, cari se plimbau mereu în jurul mulțimei.

Constituirea. Vorbirile.

Câteva minute înainte de 3 ore urcă podiuul țăranul *Gheorghe Galu*, unul dintre convocatorii adunării și mulțumind tuturor celor ce au venit la această adunare propune de președinte al adunării pe economul *Ioan Jebelean*, de notar pe *Constantin Savu*, redactor la „Românul”. Sunt primiți cu vii aclamări.

Președintele *Ioan Jebelean* deschide adunarea cu o vorbire, care ar putea să rămână tip pentru toți președinții aștorfel de adunări. Dă apoi cuvântul d-lui *dr. Cornel Iancu*, avocat din Arad, membru al comitetului național.

Dr. C. Iancu mulțumind igrișenilor pentru aranjarea acestei admirabile adunări și pentru primirea atât de frumoasă a acelor, cari au venit aici, nu ca să influențeze, ci să însuflețească din neîntrecuta iubire de neam a bravilor Români din Igrîș, arată însemnătatea și scopul adunărilor populare, cari s'au aranjat și se vor

aranja acum tot mai des în mijlocul poporului românesc din Ungaria și Ardeal.

— Suntem acum în preajma luptei, ce trebuie să o dăm cu toate energiile noastre pentru votul universal. (Aclămări entuziaste!) Votul universal este singurul mijloc, care poate scăpa țara de jugul tiranilor, cari s'au înstăpănit asupra ei. (Așa-i! Să piară lipitorile!) Noi vom lupta lupta aceasta în ciuda tuturor piedecilor ce ni-se pun în cale. Contește Ștefan Tisza (Jos cu el! Piară ticălosul!) a crezut, că ne va lua toată puterea izbutind să ducă cu sine pe călugărul Mangra. (Aci se deslănțuește o adevărată furtună de indignări și revoltă împotriva lui Mangra și a prietenilor lui. — Li cunoaștem! Nu ne mai pot înșela fariseii, cum ne-a înșelat Mangra!)

D. dr. Iancu termină chemând pe toți să steie neclintiti sub steagul partidului național român, care singur reprezintă justele aspirațiuni politice ale neamului românesc din Ungaria și Ardeal. (Oratorului i-se fac entuziaste ovațiuni!)

D. dr. Ioan Suci (este primit cu aclamări, cari durară mai multe minute) ține un discurs foarte instructiv despre situațiunea generală politică în care se află țara sub cărmuirea actualului guvern. Arată nedreptățile, de cari suferă toate popoarele țării sub domnia clasei feudale, care în tot chipul ar dori să-și mențină privilegiile și pentru mai departe.

D. dr. Suci a insistat mai ales asupra tovarășiei de luptă între partidul Justh, social-democrați și partidul național.

— Noi vrem mai presus de toate votul universal, egal, direct, secret și pe comune. (Așa-i! Trăiască! Toate popoarele vor votul universal! Numai grozii și baronii nu-l vor!) Justiștii și social-democrații zic, că și ei vor votul universal. Noi trebuie să ne bucurăm de asta și trebuie să le dăm tot sprijinul în lupta pentru votul universal. Partidul național nu poate să zică doar, că-i pare rău, dacă și alte partide din țară înscriu pe steagul lor votul universal și trebuie să-i pară bine și să dea din partea sa tot ajutorul acestor partide pentru eluțarea votului universal. (Așa-i! Toți împreună trebuie să luptăm!) Partidul național rămâne și mai departe absolut independent de alte partide și își susține neștirbit programul său întreg, dar pentru votul universal e gata să se întovărășească cu orișicine. (Bravo! Așa-i!) Dacă Justiștii se vor dovedi cu vremea mincinoși, atât mai rău pentru dânsii. Noi vom rămânea tot aceia, cari suntem astăzi. (Ovațiuni puternice!)

D-nul dr. Ioan Suci a vorbit aproape o oră întreagă și poporul l-a ascultat cu cea mai vădită plăcere și însuflețire.

A urmat apoi la cuvânt d. **Constantin Savu**, membru în redacția ziarului „Românul”, care a insistat în deosebi asupra importanței marelui adevăr, că în politică nici un rezultat nu se poate ajunge, dacă mulțimea nu are deplină încredere în conducătorii săi. Provoacă deci pe cei de față, ca să fie cu deplină încredere față cu comitetul național, care este compus din cei mai vrednici bărbați ai neamului nostru. (Așa-i! Piară ticăloșii, cari lucră la spargerea partidului național român!)

Urmează d. **Vasile Goldiș**, care ține un discurs de peste o oră.

— Ieri s'a înmormântat în Budapesta ministrul Hieronymi. Dumnezeu să-l ierte. (Ierte-l Dumnezeu!) Acesta a fost faimosul ministru, care înainte de asta cu vre-o 15 ani a dat porunca, să înceteze partidul național român și a dat ordin, ca să fie pedepsiți toți, câți se vor mai aduna în numele partidului național român. Iată însă, că ministrul hătălmaș a murit, iar partidul național român trăiește și noi aci înaintea sfintei biserici și în fața lui Dumnezeu fără frică de puternicii lumii în numele partidului național român pretindem pentru națiunea română din Ungaria și Transilvania toate drepturile politice, cari i se cuvin unei națiuni, ce numără patru milioane de suflete în țara această! (Așa-i! Ovațiuni furtunoase! Trăiască!)

D. V. Goldiș arată rând pe rând nedreptățile legilor față de poporul românesc, nedreptăți, pe cari le suferim în cele culturale, la justiție, la administrație. Insistă mai ales asupra drepturilor limbei românești și arată marea nedreptate, ce ni-se face, când suntem siliți a învăța în școala poporală și altă limbă, afară de limba maicii noastre. (Poporul aplaudă cu însuflețire).

— Inchipuiți-vă, fraților, zice d. Goldiș, că s'ar aduce lege în țara aceasta, în care să se dispună, ca numai asupra pământurilor Ungurilor să se lase slobode razele soarelui, dar asupra pământurilor românești ele au să treacă numai prin o sită mare și deasă. Tocmai așa este legea, care ne silește ca noi să primim razele culturai prin sita deasă a unei limbi străine. (Lungi și puternice ovații!)

D. Goldiș arată apoi mai pe larg însemnătatea votului universal și-și încheie vorbirea mulțumind Igrîșenilor pentru pilda strălucită, ce ei o dau tuturor Românilor prin adunarea de astăzi.

Moțiunea. Telegramme de felicitare.

După vorbirea d-lui V. Goldiș, președintele *Ioan Jebelean* propune și adunarea primește următoarea moțiune:

Adunarea poporală a partidului național român, ținută în comuna Igrîș în ziua de 7 Mai n. a. c. protestează împotriva politicei generale a guvernului actual, care desprețuiește drepturile naționale ale popoarelor nemaghiare din patrie, — pretinde înfăptuirea cât mai urgentă a legii despre votul universal, secret, egal, direct și pe comune, — roagă comitetul executiv al partidului național român să colaboreze întru acest scop împreună cu toate partidele politice din țară, cari cu sinceritate și fără rezervă luptă pentru acelaș scop, — pretinde respectarea principiului, ca fiecare popor să fie instruit, administrat și judecat în limba sa proprie.

S'a hotărît apoi a se trimite următoarele 2 telegramme:

Gheorghe Pop de Băsești

Băsești.

Adunarea poporală a Românilor din Igrîș (com. Torontal) vă salută cu devotament și iubire. Fiți la comitetul național interpretul încrederii noastre neclintite.

Dr. Teodor Mihali

Budapesta.

Adunarea poporală a Românilor din Igrîș (com. Torontal) Vă salută cu devotament și iubire și vă asigură despre neclintită încredere.

Incheierea adunării.

După toate acestea președintele *Ioan Jebelean* încheie adunarea și provoacă poporul să se împrăstie în liniște și pace.

Iubiții noștri frați din Igrîș nu se puteau însă despărți de oaspeții lor, ci i-au mai reținut în mijlocul lor până ce a sosit ceasul plecării. Oaspeții se mai întretinură câțva timp în casa ospitalieră a frantașului econom *Gheorghe Galu* și de aici plecară apoi cu trăsuri peste Murăș la gara din Nădlac, de unde seara s'au întors la Arad.

Participanții din comunele vecine.

Igrîșenii au trimis veste despre adunare și prin comunele vecine. Au și venit mulți Români din Șeitin, Nădlac și Sarafola. Sarafolenii au venit în frunte cu preotul și învățătorii lor. Din Nădlac însă au venit numai țărani, nici un intelectual. Se vede, că acolo stăpânește duhul avocatului *Aurel Petrovici*, exponentul tribunștilor, pe care în cursul sinodului eparhial îl puteai vedea cinând tot în societatea Prea Cuviosului Arhimandrit *Vasilie Mangra.*

Părintele *Mihaiu Păcățan*, administratorul protopopesc al tractului B. Comloș a trimis la Igrîș la adresa d-lui V. Goldiș următoarea telegramă:

„Impiedecat fiind a veni în persoană vă salut în mijlocul poporului nostru de aici dorindu-vă succes deplin“.

Astfel s'a terminat frumoasa manifestație românească dela Igrış. Laudă și mărire Igrışenilor pentru bravura lor.

Asupra importanței politice a acestei adunări vom reveni.

Parlamentul ungar

Ședința dela 6 Maiu

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 5 Maiu.

Ședința se începe la orele 10¹/₄ a. m.

Prezidează; *Náday*.

La ordinea zilei bugetul ministrului de agricultură.

Mai întâi a luat cuvântul deputatul naționalist slovac *Ferdinand Juriga*.

Oratorul face unele digresiuni, în cadrul cărora dovedește, că privilegiile rasei maghiare față de celelalte naționalități sunt cauza la frecările veșnice dintre popoare.

Prezidentul: Fac atent pe orator, că acestea nu aparțin la obiect!

Ferdinand Juriga: Ori ce ram de ocupație își are reprezentanții săi, numai agricultura nu are. Până când acestia vor lipsi, clasa economicilor are să aștepte numai milă dela stat.

Unde interesele poporului pretind, trebuie proprietatea mare expropriată. E în interesul patriei comune, ca toți să aibă pământ. (Mare zgoniot).

Strigăte din stânga: Ce fel de patrie comună?

Kovácsy K.: Iarși vrea să ajungă în temniță

Ferdinand Juriga: Fie dar și patrie maghiară!

Mai departe excepționează, că ministerul de agricultură își edă toate publicațiile numai în limba maghiară, naționalitățile nu pot să se folosească de fel de aceste cărți. Invățătorii ambulanti ar trebui să poseadă foarte bine limba naționalităților.

Vorbește apoi despre regularea apelor. Din lipsa aceasta pe valea râului Morva s'a nimicit sămănătura locuitorilor pe doi ani. Dacă nu se va regula Morva, locuitorii din această vale vor trece ori în Austria, ori în America.

Nu primește bugetul.

După dânsul vorbește ministrul contele *Serényi*, desfășurând într-o vorbire mai lungă programul său. Face un expozeu mai larg în care cuprinde toate ramurile economice, în multe privințe pune în vedere reforme practice, accentuând că tendința lui este întărirea proprietății de mijloc. Cu aceasta se încheie ședința.

Ședința din 8 Maiu

Mulți dintre deputați au participat la serviciul divin, pontificat pentru dcedatul ministru de comerț, *Hieronymi*, de aceea ședința s'a început abia după 11 ore.

De față abia 50 deputați. Cuvântările, ce se rostesc sunt partea mai mare de colorit local, ținute pentru alegători.

Ședința se deschide la 11¹/₄.

Prezidentul Kabós anunță, că în locul ministrului de comerț a fost numit interimar ministrul de finanțe *Lukács*. Se fac dispoziții și pentru cercul devenit vacant al orașului *Pozsony* reprezentat prin *Hieronymi*.

Ministrul-președinte *Khuen* prezintă raportul despre speșele făcute în primul cvartal al anului 1911.

Vorbește apoi *Reöck Iván* (kossuthist) despre vierit. Cere, ca darea de vin să fie redusă. Vinurile dela nisip să fie protejate. Nu este mulțumit cu sumele, ce s'au luat în buget pentru economia de vite. Arată, că guvernul ar putea reduce în mare măsură emigrările, dacă s'ar da o importanță împletirii coșurilor, viermilor de mătase etc., cari ar înflori și ar da ocupație poporului în multe ținuturi.

Guvernul ar trebui să caute să dea mai multă ocupație poporului, care apoi n'ar fi silit să iee în mână toiagul pribegiei.

Mai vorbește apoi *Huszár*, kossuthist.

Ambii nu primesc bugetul.

Cele două busturi

— O părere particulară —

Comitetul Astrei a luat hotărârea să ridice câte un bust lui Eminescu și G. Barițiu în orașul Sibiu.

Foarte frumos. Cine ar avea ceva în contră? Cui nu-i e sfântă memoria acestor bărbați?

Dar, să nu mi-se ia în nume de rău, că îndrăznesc să întreb, oare timpul și împrejurările de azi sunt ele potrivite și favoritoare, pentru ca să ne apucăm de asemenea lucruri, când atâtea și atâtea lipsuri ne ard și ne doboară.

Ridicarea de busturi bărbaților mari e o undă mai avansată a unei vieți culturale intense și se înalță pe și din prisosul unei stări materiale înfloritoare.

Poate fi vorba de așa ceva la noi?

Când din sărăcia noastră trebuie să alinăm mizeria victimelor dela *Mărgineni*, *Tulgheș*, *Bănat* etc. și câtă vreme nu le-am alinat, putem noi cugeta cu inima liniștită și contribui la ridicări de busturi?

Și pentru cine? Pentru cărturarii noștri așa de mult criticați. Dar, cei cari au pe marii noștri bărbați în inimă, li-e mai mult numai un lux scump bustul, iar cari nu-l au, li-e indiferent.

Dar nu așa străinilor.

Mâne, poimâne, mâni sacrilege, ca la *Blaj*, vor murdări, ciunti, sdrobi aceste busturi, ridicate din sărăcia noastră și criminalii vor rămânea nedescoperiți. Ne mai trebuie experiențe?

Putem noi ridica busturi între așa împrejurări? Putem noi ridica busturi fruntașilor literaturii și culturii noastre, câtă vreme celor cari și-au jertfit viața pentru neam nu le putem ridica? Dacă amintirea martirilor noștri naționali nu o putem serba și trebuie să poarte încă do-liul, n'ar fi oare un gest frumos, ca și amintirea fruntașilor culturii noastre să împărtășească do-liul?

Știu, că se pot aduce atâtea și atâtea motive *pentru* și tot pe atâtea încă *contra* și nu e cumpănă, care să le poată cântări și să ne arăte pe care parte se pleacă talgerul. Unora li-se va părea, că se pleacă spre *pentru*, mie mi-se pare, că se pleacă spre *contrarul* și am spus-o cu toată sinceritatea, fără de nici un gând ascuns.

Am socotit și aceea, că poate alte motive l-au îndemnat pe d. *Goga* să facă acea propunere, poate gândul de a face pe frați să uite vrăjbele și să se pornească la o acțiune comună, culturală. Bine ar fi, dacă ar avea acest efect, eu unul sunt foarte sceptic.

Eu cred, că ar fi mai bine, ca fondurile adunate în acest scop să se folosească spre scopuri culturale până ce va sosi vremea, ca să putem realiza scopul, sau să se facă niște busturi mai mici și să se așeze în sala muzeului, unde vor face mai mare impresie asupra noastră, când ne vom aduna acolo la zile mari de sărbători culturale, decât în piața Sibiului expuse privirilor trecătorilor grăbiți după afaceri și în cea mai mare parte străini.

Trimit și eu obolul meu, dar cred, că rezolvirea cea mai potrivită cu împrejurările noastre și cu starea materială a unui popor sărac și aservit, ar fi două busturi modeste în sala muzeului Asociațiunii.

Alcor.

Scrisori din Viena

Mișcarea electorală — Finirea tratatelor asupra reformelor militare

Viena, 2 Maiu. Despre mișcarea electorală în prezent nu se poate încă zice mult. Dintre toate partidele, singuri socialdemocrații și-au publicat deja lista candidaților lor. Aceasta dovedește din nou, că numai acest partid dispune de o organizație bună, care funcționează normal. Anii din urmă au arătat, că nici în sânul partidului social-democrat nu domnește solidaritate, că și aici sunt divergențe de păreri și că singură problema socială numai nu poate îndeajuns închiega un partid, desconsiderând peste tot chestiile naționale. Partidul social-democrat se deosebește însă totuși esențial de celelalte partide prin faptul, că divergențele, ce se ivesc în mod natural în sânul oricărui partid, nu se dau în vileag, pe când partidele burgheze aduc aceste divergențe și în publicitate, unde le discută coram publico în adunări. De aceea e numai

natural, că ele sunt în desavantaj față de partidul social-democrat, față de care sufer adeseori înfrângeri. Afară de organizația și agitația sistematică, aceste partide mai au și acel neajuns, că nu profesază un program hotărât, cu care ar putea să pășească înaintea alegătorilor.

Cea mai mare învinuire, ce se aduce socialdemocraților este, că fac tot numai opoziție și critică. Fapt este însă, că în Austria e situația astfel, atât în cele politice, cât și economice, că nu poate mulțumi pe nimeni. Partidele burgheze fără deosebire de naționalitate au comis până acum o mare greșală. Ele n-au arătat nici când o seriozitate și o năzuință accesibilă pentru toți în rezolvirea chestiei de naționalitate. Sunt guri rele, cari susțin, că unele partide burgheze au să-și mulțumească existența chiar frecărilor naționaliste și ar înceta îndată a mai viețui, dacă s'ar înlătura conflictele, ce se ivesc pe aceasta temă.

Nu se poate tăgădui, că critica aceasta aspră conține și mult adevăr, întrucât de fapt conflictul între Germani și Cehi a stânjenit activitatea parlamentului trecut și și-a arătat urmările detestabile chiar și în parlamentul nou al poporului.

Cu aceasta stare a lucrurilor sunt nemulțumiți nu numai aceia, cari au așteptat dela noul parlament reforme pe teren economic, ci și acele partide stăpânite de vechiul patriotism austriac, care tindea la unitatea imperiului. Aceștia sunt extrem de nemulțumiți de ținuta parlamentelor din urmă, cari prin incapacitatea lor de muncă au contribuit mult la slăbirea Austriei față de Maghiari în ce privește chestiile comune. Din cauza certelor interne guvernele austriace n'au fost nici când în stare să opună o rezistență cu succes atacurilor maghiare.

Rezultatele tratatelor dintre guvernul maghiar și austriac cu privire la reforma militară e o dovadă tristă, că influența Maghiarilor nu numai că n'a scăzut, ci din contră a crescut considerabil. Acum se vede abia câtă dreptate au avut aceia, cari au afirmat, că înlăturarea coaliției prin partidul muncii naționale, nu înseamnă nici o schimbare în politica Ungariei, ci și de aici încolo se va urmări același scop, după care se luptă decenii, deși atât guvernele, cât și bărbații dela conducere s'au schimbat foarte de răstimpul acesta.

Ar fi o amăgire de sine, dacă am afirma, că hotărârile aduse nu s'ar fi adus între astfel împrejurări, care să nu te îndemne să deduci, că prin ele s'a știrbit principiul unității imperiului.

Cu toată opunerea ministerului *Bienerth* rezultatul a fost de așa, că e numai natural triumful, cu care a fost primit de presa maghiară.

Principiul teritorialității susținut de contele *Khuen-Héderváry* în chestia întrebuintărei limbilor în procedura militară a fost acceptat de ministrul de războiu *Schönaich* din motivul, că în caz contrar după mărturisirea guvernului maghiar, reformele militare n'ar fi putut trece cu nici un preț prin Camera maghiară.

Sub presiunea acestora *Schönaich* și-a dat învoirea luând asupra lui răspunderea mare, cu care va datora conștiinței sale, că oare n'a fost prea mare prețul dat pentru reformele militare. Căci nu va putea tăgădui, că limba de serviciu germană, care în decurs de atâția ani a ieșit neștirbită din toate luptele purtate de către Maghiari, prin noua procedură militară se poate privi aproape ca scoasă de limba maghiară pe teritorul Ungariei. Și aceasta nu se va putea repara prin clauzele nici odată. Printr'ansa s'a făcut cea dintâiu spărură a zidului unității Monarhiei, care a rezistat atâția ani tuturor atacurilor venite din parte șoviniste.

Aceasta ar trebui s'o știe foarte bine și baronul *Schönaich*, dar mai mult se va vădi aceasta în urmările ei practice.

Și pe când în Pesta sfârșitul conferințelor a produs o bucurie nebună, ca după o învingere strălucită, în Viena se poate observa o amărăciune pe toată linia, căci toate cercurile din Austria sunt îngrijate de soarta și unitatea Monarhiei văzând întărirea tot mai crescândă a influenței maghiare.

O indispoziție amară a cuprins în deosebi acele elemente, cari au la inimă soarta naționalităților, căci prin noua victorie a Maghiarilor s'au înmulțit cu unul acele mijloace, cari servesc spre apăsarea și neîndreptățirea acestora.

Austriacus.

INFORMAȚIUNI

Arad, 25 Aprilie v. 1911.

Actualități

Aniversări importante. Fiindcă aniversarea datelor însemnate din istoria omenirii ne dau prilejul să reîmprospătăm împrejurări istorice uitate sau să evocăm figuri mari din viața diferitelor națiuni, vom încerca să ținem în curent pe cititori cu aniversările însemnate ce se vor serba în diferite epoci.

Anul acesta, va fi bogat în aniversări importante.

Șirul acestor aniversări l'au deschis splendidele serbări dela Roma, date după cum se știe, cu prilejul împlinirii a 50 de ani dela săvârșirea unității politice a statului italian.

În afară de acest jubileu, în cursul anului 1911 vor mai fi următoarele mari aniversări:

1. Se vor împlini 90 de ani dela tragica moarte a marelui Napoleon în pustiul ucigător al insulei sfânta Elena.

2. La 10 Iulie se împlinesc 40 de ani, de când Franța fiind zdrobită de armatele prusiace, Germania a anexat Alsacia și Lorena.

3. La 10 Maiu este a trei-zecea aniversare dela proclamarea regatului român și încoronarea primului rege al României.

4. La 27 Maiu se împlinesc nouăzeci de ani dela mișleasca omorîre a lui Tudor Vladimirescu, desrobitorul țării românești de fanarioși și premergătorul erei de libertate politică și națională în România.

5. În cursul lunei Iulie se împlinesc 80 de ani de când s'a pus în aplicare regulamentul organic.

La timp, vom recapitula împrejurările, în cari s'au întâmplat toate aceste importante evenimente istorice.

De-ale noastre.

Fapte bune. Subscrisul în numele credincioșilor mei aduc și pe această cale mulțămitele mele cele mai sincere M. spectatei doamne văd. Liviu dr. Vuia, pentru prea prețuitul cadou făcut pe seama sf. noastre biserici: o frumoasă acoperitoare de altar din canava brodată cu frumoase motive românești.

D-zeu să-i răsplătească.

Tustea, 3 Maiu 1911.

Iacob Nicolescu, paroh.

Domnul Andreiu Barseanu, profesor în Brașov și vice-prezidentul „Asociațiunii“ precum aflăm cu plăcere — a fost cooptat membru în direcțiunea „Albinei“ la Centrala Sibiu.

Jubileul d-lui Parteniu Cosma s'a serbat în 29 I. tr. și la institutul „Furnica“ în Făgăraș, care, precum se știe, este o fondare a „Albinei“ și în direcțiunea căreia d. Cosma funcționează ca membru valoros de 25 de ani.

S'a ținut o ședință festivă, la care au participat membrii direcțiunii și a comitetului de supraveghere, funcționari și bărbați de încredere ai „Furnicii“, în total 55 persoane.

Cu prilejul acesta direcțiunea urmând exemplul „Albinei“ a votat o sumă de c. 1000, cu care s'a pus bază unui „Fond cultural Partenie Cosma“, care se va augmenta și în viitor an de an și a căruia menire este a vota din interese ajutoare, burse etc. pe seama funcționarilor „Furnicii“, pentru călătoriile de studiu și pentru a se perfecționa în cunoștințele de specialitate etc.

Din patrie.

Cine nu cunoaște valoarea aurului. Cetim într'un ziar maghiar: O tristă dovadă de analfabetism desăvârșit ne dă cazul muncitorului Ion Popa din Dobrești, care acuzat fiind cu furt de juvaere declară în fața judecătoriei, că „zău n'am

mai văzut eu așa ceva și să fi știut că e aur și așa de prețios l'aș fi dat înapoi“. S'a întâmplat adevărat, în 16 Mai 1908, cu trei ani în urmă, că birtașul perciunat Emil Heller a lăsat pe câteva minute cassa wertheimiană deschisă, depărtându-se din birt, unde beură vre-o trei Românași țuică ieftină. Între beutori era și Ion Popa. Curios și hrăpăreț dela fire se apropie de cassa cercetându-i conținutul. Sub un teanc de hârtii zărește deodată o cutiuță frumoasă presărită cu scoici minuscule. Într'o clipă, când nu-l vedea nimeni a șterpelit-o. Heller nu observase însă nimic. Ajuns omul acasă deschide cutia în care în loc de bani, află câteva bijuterii scumpe. Bietul om nu văzuse încă asemenea scumpeturi și năcăjit, că furase abia niște lanțuri de aramă, fără multă ezitare aruncă cutia în pod.

Trei ani de zile a zăcut printre hârburi și vechituri, când lunile trecute copilașul lui Popa a dat peste bijuterii. Erau strălucitoare și copilul luă lanțul cel mai frumos în grumaz, aninând de el briceaga lui cu 4 creștari. Porni apoi la primblare, semeț cu lanțul schintăietor în razele soarelui, în grumaz. Când dă pe dinaintea birtului Heller, care pierduse de mult ori ce speranță de a-și afla bijuteriile, rămase înmărmurit, văzându-și lanțul atârnat de gâtul copilului. La moment avizase jandarmeria. Aceasta ieșind la fața locului arestase pe Popa, care cu o naivitate adorabilă și surprinzătoare recunoscu furtul și adăugă, că de cunoștea valoarea bijuteriilor imediat le înapoia. Judecătoria l'a condamnat la o lună temniță oferindu-i astfel prilej de a învăța valoarea aurului.

Din dramele vieții. Sâmbătă noaptea un strigăt desperat, strident despicașe întunecul senin ce învălăia tainic podul de tren din Budapesta. Câțiva trecători, cari alergară grabnic în direcția de unde veniau țipetele sfâșietoare, au văzut o fată tânără atârnată între cer și pământ. Un muncitor îi apucase repede fusta de care atârna, dar nu o prinsese cu destulă putere, încât fata căzuze în valuri.

Din norocire în aceeași clipă trece pe acolo un vapor. Câțiva corăbieri lăsară îndată luntrița de salvare, unul chiar s'a aruncat în valuri s'o scoată.

Dânsa se svârcolise cu atâta putere, încât s'au cufundat ambii. Cei doi pe bord erau agitați foarte, și promiteau salvatorului bani și recompense.

Incurajați astfel cei 4 corăbieri, ce erau în luntriță s'au pus pe lucru și reușiră să-i mântuie pe ambii, vii din lacomele valuri, cari erau să-i înghită pe veci.

Meteorologie. Institutul meteorologic din Capitală profetește o vreme destul de caprițioasă pentru luna lui Maiu, și adevărat: în primele douăsprezece zile va fi ploaie și vânt moderat; vor urma apoi furtuni, cu ploi mari, până către douăzeci Maiu; dar nici după aceea vremea nu se va schimba spre bine.

Timp frumos vom avea abia în ultimele patru zile din Maiu.

Diverse

Decalogul igienei. Liga igienei, înființată de câțiva timp în Anglita, are ca cei mai devotați propagatori ai săi pe institutorii școlilor primare. Elevii din Konford de exemplu au de învățat un decalog cu următoarele precepte:

1. Doresc să am fereastra odăii mele deschisă ziua și noaptea spre a nu răci nici odată; 2. Voiu avea totdeauna curate mâinile și fața; 3. Îmi voiu spăla mâinile înainte de a mânca; 4. Mă voiu spăla în gură și îmi voiu curăți dinții în fiecare dimineață, când mă scol și în fiecare seară când mă culc; 5. Voi face cel puțin o baie sau două pe săptămână; 6. Mă voi căzuși să respir cu nasul ținând gura închisă; 7. Nu voi tuși, deci nu voi străbute fără să mă întorc într'o parte, sau să țin batista la gură; 8. Nu voi scuipa pe podele, pe scări, sau pe troar; 9.

Voi mânca totdeauna încet și voi mesteca bine; 10. Voi jubi și respecta pe părinții și pe toți ai mei și mă voi purta bine cu toată lumea, căutând să fac în fiecare zi cel puțin un act de caritate.

Dela frați

Memoriul Aromânilor contra patriarhului grec. Din Constantinopol se anunță, că frunțașii populațiunii românești din Macedonia au înaintat Porței un memoriu, prin care se plâng de refuzul patriarhului grec de a permite oficiarea în limba românească a liturghiei, în bisericile românești.

Memoriul relevă, că patriarhul a excomunicat pe mai mulți preoți români, pentru că au slujit în limba maternă. Fanarul, la protestările Românilor, obiectează cu rea credință, că nu există o naționalitate românească în imperiul otoman și că acei, cari se zic Români, ar fi de mult grecizați.

Semnatarii memoriului cer Porței să intervie cu autoritatea ei, spre a se face odată dreptate elementului românesc din Turcia.

Dela Universitatea populară. Duminică dimineața elevii Universității populare din București au vizitat grădina botanică sub conducerea d-lor Const. Dumitrescu, Gheorghe Filip și Carol Guttman dela institutul botanic. Elevii erau împărțiți în grupuri mici, conduse fiecare de câte un specialist, care explica caracterul fiecărei familii de plante întâlnite în aleile grădinei.

Grupurile au vizitat în urmă sera institutului, unde se găsește o infinitate de varietăți exotice, de cari elevii au luat cunoștință cu mult interes.

În urma succesului acestei lecțiuni practice s'a hotărît să se mai facă un număr de vizite la institutul și muzeul de botanică, în grupuri de câte o sută persoane. Lecțiunile viitoare, vor fi însoțite în amfiteatrul institutului de proiecțiuni luminoase și lecțiuni practice.

Inaugurarea casei românești dela expoziția din Roma. Cu mare solemnitate și în prezența suveranilor Italiei, s'a inaugurat la castelul Sant-Angelo, casa românească, construită într'un frumos stil rustic.

Au azistat între alții, ministrul instrucției Credaro, contele San-Martino, primarul Nathan, prefectul Anarrantone, comisarii străini, mai mulți deputați, consilieri comunali și provinciali, ministrul României Nanu cu tot personalul legăției și colonia română.

— În pragul pavilionului d-nii Nanu și Tzigara-Samurcaș, au întâmpinat pe suverani. D-ra Nanu a oferit Reginei un buchet.

În urmă d-nii Nanu și Tzigara au condus pe suverani prin pavilion.

Victor-Emanuel s'a oprit în fața portretului Regelui Carol, pictat de Mirea, admirând mult drapelele războiului independenței, cari încadrează minunat acest tablou.

Au plăcut foarte mult suveranilor pânzele lui Grigorescu, între cari portretul Carmen-Sylvei, apoi costumele românești, obiectele religioase și de artă.

Regele și Regina au felicitat călduros pe d. Tzigara pentru gustul cu care a aranjat pavilionul. Personalitățile prezente au rămas de a sen-enea încântate de casa românească.

Abia terminată ceremonia inaugurală și o mulțime de italieni și străini au venit să viziteze pavilionul românesc.

În jurul statuei lui Cuza. Deși în mod oficial primăria din Iași n'a răspuns încă la adresa comitetului statuei Cuza-Vodă, totuși administrația comunală va accepta propunerea de a se așeza statuia în piața Unirei.

Costul lucrărilor de fundație va fi plătit din suma în plus adunată în acest scop pentru statuia lui Cuza-Vodă.

Lucrările așezării statuei vor începe în curând.

D-ta numai așa vei cruta,

dacă nu vei pierde prilejul să cercetezi institutul de cojocărie a lui

Beregszászy Lajos,

unde se pot așeza spre îngrijire hainele de iarnă, buni, boa, mansonie, etc. Lucrările de apărare în contra molilor, le conduce el însuși. Hainele se asigură contra focului și furtului amăsurat valorii lor.

Rog sprijinul marelui public, cu stimă **Beregszászy Lajos**, cojocar, strada Deák-Ferencz nr. 32.

Din străinătate.

Anarhia din Maroc. După o scrisoare din Fez, situația capitalei marocane, înainte de sosirea coloanei Brémond, era din cele mai critice. Triburile cari asediau orașul făcuseră prizoner pe marele vizir și răniseră, într-o luptă, pe mareșalul Curței șerifiene.

Sultanul Mulay Hafid luase în persoană parte la o luptă, trăgând cu pușca în rebeli.

Europenii stabiliți la Fez au scăpat cu viață, fugind din oraș, travestiți ca marocani.

„Le Matin” află din Madrid că guvernul spaniol, numai în dorința de a evita un conflict cu Franța, a revenit asupra intenției sale de a adresa puterilor semnatare ale actului dela Algeiras, un protest contra acțiunii militare franceze din Maroc. Totuși, cabinetul din Madrid a făcut reprezentățiuni amicale la Paris, arătând că dacă Franța va ocupa puncte strategice, Spania se va vedea și ea silită să puie în mișcare trupele de cari dispune la Ceuta, Melila și Larache.

Ziarului „Daily Graphic” i se telegrafiază din Tanger, că situația la Fez continuă să fie critică. Mulay Hafid a cerut consulului Franței să grăbească marșul, în ajutorul Capitalei, a coloanei Brillard.

Ministrul de externe Cruppi confirmă știria, din sorginte engleză, că sultanul Marocului a solicitat consulului francez, din Fez să dea ordine pentru accelerarea marșului coloanei Brillard.

Cortesele au fost convocate de urgență pentru Luni, -- probabil spre a vota creditul necesar unei expediții militare în Maroc.

Se afirmă că guvernul va protesta contra numirii, ca guvernator al Riffului, a lui Ben-Sedid Marek -- ca unul ce se află în solda Franței.

„Le Temps” dă Spaniei un avertisment să nu ia acțiunea militară a Franței în Maroc, ca pretext, spre a încerca ea o contopire a unei părți din teritoriul imperiului șerifian. Franța nu va călca actul dela Algeiras, dar nici Spania să nu-și închipuie că ar putea s'o facă pe căi piezișe.

Ministerul de externe e informat, că mehala comandată de maiorul Brémond a sosit la Fez în stare excelentă.

Generalul Baillond, comandantul corpului 19 de armată din Algeria, a plecat la frontieră, spre a organiza o nouă expediție în ajutorul Fezului.

În consiliul de miniștri ținut la Eliseu, d. Cruppi, ministrul de externe, a comunicat știrile trimise din Fez în ziua de 17 Aprilie de consulul francez, care spune că împresurarea capitalei Fez e desăvârșită, că triburile de pe țărmurile Sebbon au părăsit cauza sultanului. Meridele s'au scumpit și munițiunile artileriei sunt foarte restrânse.

Ministrul de războiu, d. Berteaux, a anunțat că coloana de ajutor a generalului Monnier își va continua drumul.

Agitație contra vizitei lui Fallières la Bruxelles. Socialiștii au publicat un manifest în contra vizitei președintelui Fallières, declarând că Franța ascunde sub aparența republicană instituțiuni monarchiste, ajutând cu banii ei țarismul rusesc.

Acest manifest invită pe lucrători să observe pe tot timpul vizitei președintelui Fallières o atitudine neutră.

Principele Victor-Napoleon cu soția sa, Principesa Clementina, au plecat din Bruxelles, ducându-se la Spa pentru opt zile. Se pune această plecare în legătură cu vizita președintelui Fallières.

Moscheea din Londra. Șahul Persiei a donat 1000 lire sterline pentru moscheea ce urmează să se construiască la Londra.

Omor politic. Wielicka, cu prilejul unei întruniri electorale, două tabere adverse s'au încăierat. Un agent electoral a fost ucis cu lovituri de pumnal.

Răscoala din Albania. Ambasadorul Austro-Ungariei în numele împăratului Francisc Iosif, protector al albanezilor catolici a protestat la Poartă contra cruzimilor săvârșite de soldații turci cari, în represivitatea răscoalei, nu cruță nici femeile și copiii.

Situația în Albania se agravează pe zi ce trece.

Insurgenții au ocupat un mare număr de puncte strategice importante.

În jurul orașelor Ipek și Djakova și-au făcut apariția cete răslețe cari jefuiesc și omoară pe țărani și călătorii ce se abat pe acolo.

Banțele acestea au dese ciocniri cu detașamentele turcești.

Traficul de călători și mărfuri pe căile ferate a fost suspendat, liniile fiind rezervate numai pentru trenurile militare.

La Salonic au sosit 12,000 soldați din Anatolia, cari au fost imediat trimiși la granița muntegreană.

— O altă telegramă din Salonic anunță, că albanezii continuă să se înarmeze, formând cete noi din toți oamenii valizi dela 14—60 ani.

„Daily Chronicle” află din Salonic că, în rândurile răsculaților albanezi, se află mai mulți garibaldieni și câțiva ofițeri italieni.

Nouă trupe au fost trimise la Kossovo în urma rapoartelor valiului, că agitația printre albanezii de acolo ia un caracter îngrijitor.

Ofițerii garnizoanei Berane au cerut ministrului de războiu autorizația de a înainta cu trupele spre satele muntegrene dela graniță, de oarece sprijinul ce acestea dau răsculaților albanezi, face cu neputință înăbușirea instrucțiunii.

Doi dezertori turci, sosiți la Bari spun, că din cauza persecuțiilor ce le îndură din partea mohamedanilor, vre-o 500 soldați creștini, aparținând trupelor cari operează în Albania, au lăpădat armele fugind parte în Serbia parte în Muntegreu.

Însărcinatul de afaceri muntegrean a avut o convorbire cu Rifaat-Pașa în privința raporturilor turco-muntegrene, spunând, că doi ani încoace situația din Albania a pricinuit dificultăți Muntegrului și că acest din urmă Stat era în drept să conteze pe recunoștința Turciei. Din contra Rifaat-Pașa vorbind la Cameră, a rostit cuvinte amenințătoare la adresa Muntegrului. În fine, ultimile incidente de pe granița muntegreană au fost pricinuite de ordinele autorităților turcești de a opri pe muntegreni să se ducă la proprietățile lor situate pe teritoriul turcesc.

Însărcinatul de afaceri al Muntegrului a cerut să se trimească contra-ordine ca să se mențină status-quo-ul până la sosirea comisiei de anchetă.

Scandal parlamentar în Statele-Unite. Parchetul general din Ohio a dat în judecată, pentru luare de mită, pe 14 membri ai parlamentului.

Acuzații, însă, nu vor putea fi pedepsiți cu închisoare pentru că ei, prevăzând ce-i aștepta avuseseră grija să propună în Cameră și să obție votul unei legi speciale, prin care actele de corupțiune dovedite în sarcina reprezentanților națiunii nu sunt considerate ca delict ordinare, ci ca unele cu caracter politic.

O colonie evreească în Egipt. Guvernul a hotărât să acorde teritoriul Rapha, pentru colonizarea lui cu evrei emigrați din Europa.

Ținutul acesta fusese oferit lui Herzl, fostul șef al mișcării sioniste, încă în 1903, dar acesta găsisse atunci că întinderea e prea mică pentru o colonizare mai numeroasă.

Destăinuiri asupra regicidului din Belgrad. Ziarul „Tribuna” din Belgrad anunță că zilele acestea va apare, simultan într-o ediție sârbească, una franceză și una engleză, un istoric complet al regicidului din 1903 și al urmărilor politice ale sângerosului eveniment.

Cartea conține amănunte inedite asupra complotului, asupra execuțiunii acestuia în noaptea tragică în care regele Alexandru și regina Draga au fost măcelăriți.

Un incident studentesc în prezența împăratului Germaniei. Cu prilejul desvălirii monumentului lui Wilhelm I. solemnitate la care a asistat și împăratul — s'a produs un grav incident.

Imediat după discursul primarului orașului, care, între altele, a pledat pentru recunoașterea Alsaciei-Loronei, ca Stat autonom, cu delegați în Consiliul Federal, mai multe societăți studentești au încercat să facă o demonstrație.

Armata a intervenit și a sarjat pe studenți, lovindu-i cu patul puștei.

Declarațiile lui Venizelos asupra relațiilor greco-turce. Primul-ministru al Greciei Venizelos, primind pe mai mulți ziaristi locali și corespondenți străini, le-a declarat, că dorința sinceră a Greciei, e de a întreține cu Turcia relațiuni pe cât se poate de prietenești. Atât numai, că guvernul elin nu poate să se desintereseze de soarta conaționalilor din imperiul Otoman, pentru cari cere un tratament egal cu acela al oricărui supus turc. Cu această rezervă — a adăugat Venizelos -- noi suntem și rămânem amici ai Turciei.

Vorbind apoi de răscoala din Albania, președintele consiliului și-a exprimat convingerea, că Poarta va reuși să pacifice provincia. E însă nevoie, ca guvernul din Constantinopol să introducă reforme serioase, spre a preveni complicațiuni ulterioare, cari ar putea să aibă un caracter din cele mai grave.

Holera la Petersburg. În zilele de 30 Aprilie și de 1 Mai s'au constatat 4 cazuri suspecte de holeră.

În minele din districtul Taganrog s'a constatat un caz de holeră.

Agitații monarchiste în Portugalia. Indivizii arestați în diferite puncte a țării ca vrășmași ai regimului au fost puși în libertate, nici un element serios nu a venit să demonstreze în cursul anchetei importanța pretinselor lor agitațiuni monarchice.

Atentatul banditesc din Viena. A fost arestat juristul Baruch Ziemand ca autor al atacului banditesc săvârșit asupra d-nei Marie Grois, proprietara unui magazin de papetărie.

Arrestatul neagă fapta. E vorba probabil de un atentat la bunele moravuri și nu de o tentativă de furt după cum se credea la început.

Un locotenent criminal și sinucigaș. Locotenentul de marină Moran, cavalier al legiunii de onoare a tras focuri de revolver asupra soției și cumnatei sale și asupra unui copil de 4 ani și apoi s'a sinucis.

Soția și copilul sunt grav răniți, cumnata a murit pe loc.

Groznic incendiu. Ziarului „Berliner Tagblatt” i-se comunică următoarele asupra groznicului incendiu din Bangor (statul Maine):

Focul a distrus a patra parte din oraș, cauzând pagube de 25 milioane. Cartierul comercial fost prefăcut în cenușe. Flăcările s'au întins până la o distanță de doi kilometri, până la cartierul rulelor. S'au petrecut scene extraordinare când pompierii, au aruncat în aer șiruri întregi de case, prin dinamită în speranța că vor putea împedeca întinderea incendiului.

Totul a fost însă zadarnic.

Mii de oameni se află fără adăpost.

S'a proclamat starea de asediu pentru a se suspenda jafurile și turburările.

Sinuciderea unui scriitor italian. Scriitorul Emilio Salgeri din Turin în etate de 50 ani și-a pus capăt vieții în chip cu totul tragic. El și-a tăiat gâtul și pântecul.

Motivul este probabil că tinăra sa soție a înebunit de curând.

Deraierea de lângă Düsseldorf. Asupra deraierei trenului expres de Fatingen în stația Rath se mai comunică următoarele:

Corpul mașinistului a fost prefăcut într-o masă diformă de carne. Un pasager a fost rănit mortal și a succombat, altul este rănit ușor.

În jurul revoltei podgorenilor. Prefectul județului Aube a fost mutat, de oarece guvernul îl învinuște de a fi autorizat manifestațiuni cari au dat loc la incidente regretabile.

Prăbușirea unei schele. În șantierul minei de cărbuni „Cockerill” din Bruxelles o schelă de fier s'a prăbușit, omorând cinci lucrătoare și rănind alte trei.

Furturile de odăjdi dela locurile sfinte. În urma interpelării deputatului Ierusalimului în chestiunea furturilor de relicve și odăjdii dela locurile sfinte, mai mulți funcționari de acolo au fost arestați.

Monumentul primului om sburător. D. Deutsch dela Meurthe a sosit la Atena, spre a face cercetări asupra insulei, unde legendarul Icar a încercat să zboare și și-a găsit moartea în această primă tentativă a omului de a spinteca văzduhul.

Pe locul unde a murit, d. Deutsch vrea să-i ridice un monument comemorativ.

Litere - Arte - Științe

VISUL COPILEI

„Ascultă mamă ce-am visat :
„Eram par'că 'n grădină
„Și-n jurul meu pustiu de tot
„De-asupra luna plină.

„Eu rătăceam pe cărării
„Căutându-te pe tine,
„De-odată văd un îngerel,
„S'apropie de mine.

„Era 'ntr'o haină de argint
„Cu aripi de mătășă
„Și chipul lui frumos și blând
„Ca 'n cartea de pe masă.

„Mi-a povestit de cer și rai
„De mii de floricele
„Și mi-a șoptit să merg cu el
„In lumile de stele.

„Spunea de îngeri mititei
„Cu părul blond ca mine
„Cum împletesc fire de argint
„Cu raze de lumine ;

„Se prind în hore lin săltând
„Pe stele înșirate,
„Ei au cununi de flori pe cap
„Cu aur preperate.

„Il ascultam cum povestea
„Vedeam și cum mă chiamă,
„Dar m'am gândit atunci în vis
„La tine dragă mamă.

„Su nu mă plângi, de-o fi să plec
„La dulcile lui șoapte,
„Că-ți voi trimite mângăieri
„Pe visele din noapte

„Și de-or fi toate cum mi-a spus
„Am să cobor la tine
„Și să te duc cu mine sus
„In zările senine.“

A zis copila — și-a plecat
Intr'un amurg de sară
Imbrățișând pe mama ei
De cea din urmă oară.

Dar sus în zări, e rai de flori
Cu 'mpărății de soare
Și-s mii de îngeri ce-o rețin,
Să nu se mai coboare...

Aurelia Pop.

O legendă distrusă Reabilitarea greerului

Să nu credeți că numai oamenii pot fi calomniați. Nu. Victime vrednice de compătimit ale calomniei pot fi și insectele. Dovadă: greerele. De mii de ani reputația acestei insecte simpatice, care îndeamnă cu cântecul ei triumfător de țim-bolă pe țărani la munca grea a câmpului, — a fost grav compromisă. Și de atunci zvonul trăiește în ciuda celor mai riguroase constatări științifice.

Esop, marele fabulist grec, a compus cel dintâi — deși unii nu știu că legenda ar fi moștenit-o și el din literatura indiană — vestita fabulă „Greerele și furnica“. Dela Esop a luat-o genialul Lafontaine. Iar delat Lafontaine s'a inspirat spiritualul nostru fabulist Grigore Alexan-

drescu, când a scris fabula, pe care din clasele primare o papagalicesc toți copiii;

Greerele 'n depărtare,
Trecând vara în cântare,
Deodată se trezește
Că afară viscolește
Și mâncare el nu are...

Și atunci ce făcu greerele? Se duce la strângătoarea furnică și o roagă să-i împrumute, până la vară, câteva grăunțe. Furnica, în loc să-l ajute, îl întreabă :

— Vara când noi adunăm
Tu ce făceai ?
— Eu ? Cântam !
In petrecere cu toți.

răspunde greerele :

— A, cântai ? Imi pare bine !
Acuma joacă dacă poți !
Iar la vară fă ca mine !

Încheie furnica.

Care va să zică, din această fabulă reiese că greerele este o insectă nepăsătoare și neprevăzătoare, un fel de gânganie boemă, care-și petrece vara cântând și râzând, și care iarna începe să „tapeze“ pe diferiții lui prietini și cunoscuți, ba cu un grăunte de grâu, ba cu o găză uscată, ba cu alte asemenea delicioase... conserve alimentare.

Ei bine, nimic nu este mai contrariu adevărului ca această concepție despre greer. Greerele nu este un cerșetor. Nu este cerșetor, întâi pentru că n'are nevoie să cerșească. Greerele nu trăiește niciodată iarna. Mai mult, greerele niciodată n'are nevoie de furnică. Din potrivă, furnica are de multeori nevoie de el.

Cel dintâi care s'a încercat să distrugă reputația rea, pe care poezia moralistă i-a creat-o greerului a fost un poet provansal (din Provence), care a compus în acest scop *La cigalo et la fournigo*. Poetul provansal arată în versuri pătrunse de adâncă milă și admirație pentru greere, care este adevăratul rol al acestui artist în natură.

„Mă indignează fabulistul, — zice poetul, — când spune, că iarna tu te duci să cerșești muște, vermișori, grăunțe, tu care nu mănânci niciodată nimic. Grâu ? Dar ce-ai face tu cu grâu ? Tu ai fântâna de miere, pe care ți-o sapi singur în cren-guțele verzi, și nu ceri nimic mai mult.

„Ce-ți pasă ție de iarnă ! Iarna familia ta dormitează adăpostită sub pământ, iar tu dormi somnul cel fără deșteptare, cadavrul tău cade sfâșiat. Intr'o zi scormonind, furnica îl vede.

„Din slaba ta piele uscată, nemernica face pradă ; își golește pieptul, te taie în bucăți, te păstrează în saramură, provizie de elită pentru timpul când ninge iarna“.

Astfel cântă poetul provansal soarta tristă a mult calomniatului greere. Iar vestitul savant naturalist, I. H. Fabre, care de treizeci și mai bine de ani se îndeletnicește, la mânăstirea din Serrignan, cu observarea insectelor, întărește cu însemnate date științifice afirmările poetului care a restabilit pe greere.

*

Iată, în rezumat, ce spune savantul Fabre, în volumul al 5-lea din interesele și instructivele sale studii asupra instinctului și obiceiurilor insectelor, intitulat *Souvenirs entomologiques*, despre greere :

Nici odată greerele nu se duce să țipe de foame la ușa furnicilor, făgăduind să înapoieze cu dobândă capitalul împrumutat ; din potrivă, foarte adesea furnica, silită de secetă se roagă de cântăreț. Sau, mai bine zis, furnica foarte a-

desea pradă banditește pe greere. Și iată cum :

Vara, când căldura e foarte mare și când nici un strop de ploaie nu cade ca să potolească setea miliardelor de gânganii, singur greerele nu suferă. In timpurile cele mai secetoase, el se așează pe o ramură verde, o sfredelește cu acul și sugă seva de care are nevoie spre a-și astâmpăra setea.

De altfel, tot pe această cale el se și hrănește.

În timpul acesta ce se întâmplă însă ? O mulțime de alte insecte, precum musculițe, viespe și mai ales furnici enervate de sete, încep să se învârtă în jurul greerului, se apropie de sursa dela care el se adapă, îl înțeapă, îl gădilă, silindu-l să plece și să le lase lor fântâna plină de sevă răcoritoare. In această luptă, cele mai îndrăznețe sunt furnicile, cari nu se sfîsc să-l tragă de aripi, să i-se suie pe spinare, să-l gădile la artere. Plictisit de atâtea săcăieli, în cele din urmă, greerele cedează. Înainte de a pleca însă, el nu se poate abține de a nu arunca în fața vrăjmașilor lui o cantitate de urină, în semn de dispreț. Furnica însă nu se sinchisește de această rușine. Cu fața stropită de urină, falnică de reputația ce i-au creat fabuliștii, mândră, că a reușit să săcăie pe gigantul greere și să-l gonească dela fântâna săpată prin propriile lui forțe, ea se duce să-și astâmpere setea din seva ce fășnește plină de viață.

Dar nu numai atât. După șase săptămâni de cântec, într'o seară, odată cu cele din urmă raze ale soarelui, moare și greerele. El cade trăznit de pe ramura pe care toată ziua a intonat imnul de biruință al soarelui. Atunci, cine se repede mai întâi asupra acestui cadavru, ca un corb sinistru ? Tot furnica. Ea îl sfâșie, îl face bucăți-bucăți, alege părțile cele mai gustoase și le duce în subterana ei spre a se hrăni în timpul iernii. Adesea s'a văzut câte un greere în agonie, târît de aripi de câte o bandă întreagă de furnici negre, cari conduceau cadavrul cântărețului în camera lor de provizii, ca niște siniștri ciocli.

Iată dar că greerele, departe de a cerși hrană furnicii în timpul iernii, îi procură vara seva răcoritoare în timp de secetă, iar iarna cadavrul lui e conservat e devorat cu mare poftă de această generoasă strângătoare.

*

Dar dacă fabuliștii au făcut greerului nedreptăți cari au fost în stare să indigneze pe un poet, savantul Fabre ne învață că în viața acestei insecte sunt lucruri atât de triste încât au putut să înduioșeze chiar pe un rece om de știință.

Greerele trăiește numai șase săptămâni. Și în acest timp cântă toată ziua. De când cele dintâi raze ale soarelui poleiesc câmpul, până când cele din urmă scânteii ale lui mor înecate în lumina roșietică a amurgului, greerele cântă într'una. Și cântecul lui nu este liniștit și plângător ca o doină. Nu. Cântecul lui este puternic și plin de entuziasm. Par'că este un strigăt de izbândă cântecul greerului. Par'că este un cutremurător imn către soarele cald și luminos cântecul acestei insecte.

Dar oare de ce cântă greerul ? Ce face pe această mică gânganie să vibreze cu atâta forță ? Ce poate stoarce din trupșorul acela plâpând atâta entuziastă putere de cântat ? Unii susțin, că dragostea. După aceștia, fiecare greere ce cântă este un amant, care, ca trubadurul din evul mediu, sau ca îndrăgostiții din Spania, face serenade sub balconul iubitei lui.

Fabre este contra acestei păreri. După savantul francez, cântecul greerului nu poate fi o chemare plină de dragoste, de oare ce greerele cântă chiar atunci, când lângă el se află gre-

Magazina fabricii de postav

Arad, piața Szabadság Nr. 17.

310 cm. stofă de lână curată pentru un rând de haine costă :

Cor. 12—16—20—25.

Numai în provincă trimitem model.

Leichner și Fleisch.

rușca. Mai mult, greerușca ascultă cântecul greerului fără să simtă nici o emoție. Dacă ar fi acesta un instinctiv semnal de iubire, greerușca n'ar rămâne nesimțitoare la auzul lui. Fiindcă nu trebuie să fii numai decât castelană spaniolă ca să-ți tresalte inima de înfiorare când răsună ghitară cavalerului îndrăgostit.

Dar atunci de ce cântă greerele cu atâta bucurie și entuziasm?

Iată, tot în resumat, cum explică Fabre fenomenul acesta:

Greerele trăește sub formă de larvă, patru ani sub pământ. Patru ani locuiește această insectă departe de lumină și căldură, muncind din răspuțeri ca să-și sape și zidească singură locuința și puțul, prin care larva ese la lumină, când ajunge la maturitate. Prin urmare, patru ani petrecuți în munca silnică sub pământ, — pentru ce? Pentru ca o lună sau șase săptămâni să poată trăi în decorul înverzit al naturii, sub vraja parfumului din flori și a luminei calde a soarelui.

Aceasta este soarta greerului.

Atunci e foarte natural, ca larva, care a stat patru ani sub pământ, în întuneric, când dă de lumină și căldură, să vibreze profund de bucurie; e foarte natural ca, în fața acestei priveliște mărețe, țimbalele greerului să nu fie niciodată destul de resonătoare ca să celebreze o fericire atât de greu câștigată și atât de efemeră.

P. Locusteanu.

ULTIME ȘTIRI

Impăratul Wilhelm la Strassburg. Impăratul Wilhelm II, însoțit de cancelarul Bethmann-Hollweg va merge la Strassburg. Aceasta călătorie este în legătură cu acordarea constituției Alsaciei-Lorenei.

Starea lui Sassonow. Starea sănătății ministrului de externe, Sassonow, s'a îmbunătățit simțitor așa, că medicii speră că peste câteva săptămâni pacientul va părăsi patul.

Situațiunea lui Stolypin. Din unele cercuri politice se asigură că situațiunea primului-ministru Stolypin, ar fi zdruncinată. Pe de altă parte alte persoane politice bine informate spun, că Stolypin nu numai că se bucură de toată încrederea țarului, dar că acesta îl va numi cancelar al imperiului, post care n'a mai fost ocupat dela Gorceakow încoace. (Se știe că Gorceakow a fost cancelar pe timpul războiului din 1877—78. N. R.)

Desființarea ordului „Takova“. Guvernul va depune în Scupcină un proiect de lege pentru suprimarea ordinului „Takova“ și înființarea unui nou ordin național „Coroana Serbiei“.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

MARY.

— Roman de Björnsterne Björnson —

Traducere liberă de dr. Horia Petra-Petrescu

(28) — Urmare —

Doamna Dawes pierdu — din potrivă.

Ca și când i-s'ar fi sleit puterile, femeiei acesteia active, care n'avea repaos niciodată. Nici chiar de loergen nu mai întreba. S'a lăsat și de corespondența ei.

Mary conducea moșia în tovărășie cu un administrator și administra averea ca un om de afaceri. Pe lângă astea lua lecții și studia. De două ori pe săptămână se duceau în oraș.

Astfel au ajuns în luna Noemvrie.

Anders Krog primi o scrisoare dela o rudenie apropiată, din Cristiania, dela un om bogat, a cărui singură fiică s'a logodit tocmai.

Se ruga și întreba de nu va putea veni Mary la serbări, căci erau să se aranjeze mai multe serbări în amândouă familiile lor din prilejul acesta.

S'a speriat chiar și Mary cât de mare poftă avea să ia și ea parte. Trăia încă omul în ea. Cânta încet pregătindu-se de plecare, prin vestibule și prin odăi. Doria altă împrejurime și semne nouă de omagiu aduse persoanei ei. Căuta un fel de rehabilitare în

O cădere mortală. Aviatorul francez Valon, angajat de guvernul chinez pentru organizarea și conducerea unei școli de piloți militari, făcând o ascensiune, a căzut dela o mare înălțime, rămânând mort pe loc.

Zonele evreești în Rusia. Președintele du-mei, interviewat, declară, că parlamentul, cu toată probabilitatea, va vota proiectul prin care se lărgesc zonele, în cari e permis Evreilor să aibă domiciliu stabil, cu condițiunea însă, ca Evreii să se abție dela orice propagandă revoluționară.

Cazul mitropoliților Greci din Varna și Filipopoli. Se afirmă, că patriarhul ecumenic a hotărât să ceară guvernului bulgar reîntronarea mitropoliților greci din Varna și Filipopoli și restituirea localurilor școlilor grecești confiscate.

Situația în Persia. În sânul guvernului a izbucnit un conflict, pe tema întrebării împrumutului contractat în Anglia. Primul-ministru amenință cu demisia.

— 30 membri ai unei societăți secrete reacționare au fost arestați.

Procesul moștenirii Regelui Leopold. Eri a început procesul intentat de principesa Luisa Statului belgian dela care revendică o bună parte din moștenirea regelui Leopold.

Aniversarea morții regelui Eduard. Cu prilejul aniversării regelui Eduard. Regele George, Regina Maria și Regina-Mamă Alexandra, însoțiți de membrii familiei regale, au asistat la parastasul din Windsor.

Expoziția din Roma. Suveranii au vizitat, la expoziție, secțiunile Olandei, Norvegiei, Franței, Spaniei, Austriei, Suediei, Germaniei, Danemarcei, a Statelor latine din America de Sud și din Republica San Marino.

x Rostul medicamentelor în contra vânei de aur (emoroide) este să sisteze cauza constipațiunii, acestei boale neplăcute. Experiențele câștigate în spitalul general din Viena dovedesc că „Apa amară naturală Franz Iosef“ (Ferencz József), deja în decurs de câteva ore produce un scaun moale și cu toate ocaziunile alină durerile. Se capătă în prăvăliile de apă minerală și în apotece.

POȘTA REDACȚIEI

Băneșteanu. Prea multe plânsete în cântecul d-voastră; și versurile sunt prea cabalistice în tocmai ca și coada iscăliturii — totuși ne sunteți simpatic și vă repetem sfatul: scriți, trimiteți fără pretenții, și, o veni și vremea publicării.

Redactor responsabil: Atanasiu Halmăgian.

manifestațiunile acestea. Și-o mărturisă ea înșasi.

*

Încă nu petrecuse multe zile în capitală, când primi Anders o scrisoare, în care i-se cântau osanele Maryei în termenii cei mai elogiși.

Se spunea în scrisoare, că n'a fost părchea mirilor, ci că ea a fost punctul de gravitație al tuturor balurilor aranjate, și că ea a fost cea sărbătorită și căutată de toată lumea, și nu tineră păreche — sărbătorită și căutată chiar de tinerii căsătoriți. Frumusețea ei neasemănată, ființa ei nobilă, cunoștințele ei, delicatețea ei — toate astea au contribuit să o facă neuitată. Și mai întreba scrisoarea, dacă n'au voie să o mai rețină puțin pe acolo.

Anders Krog a trimis scrisoarea doamnei Dawes, cu rugarea să o retrimită repede, căci vrea să o citească din nou.

Dar a doua zi după primirea acestei scrisori se afla Mary iarăși acasă. Des de dimineață s'a apropiat liniștită de tatăl ei. Acesta se sperie, când o văzu. Ea îi spuse, că s'a îmbolnăvit. Se și vedea asta lămurit.

Nu numai că era palidă, ci era și sură la păr, ochii ei erau grei, obosiți, vocea ei slăbită. A sărutat lung și cu gingășie pe tatăl ei, n'a vrut să citească scrisoarea, care o primise el, n'a voit să vorbească — în general — nimic despre petrecerea ei în oraș. Să se ducă numai pentru câteva minute la doamna Dawes în odaie și mai apoi în pat și să se odih-

„Câmpiana“ institut de credit și econ. în Mociu.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de **practicant** la centrala institutului în Mociu (Mócs — Kolozsmegye), se publică concurs cu termin **până la 1 Iunie n. 1911** și cu un salariu anual de **Cor. 1000** plătit în rate lunare anticipative.

Reflecții au să dovedească, că au absolvat școală comercială, și că posedă afară de limba română încă și cea maghiară. Cei cu praxă vor fi preferiți.

Postul e de a se ocupa imediat după alegere.

Mociu, la 15 Aprilie 1911.

DIRECȚIUNEA.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,

aur, argint sdrobot și bijuterii,

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

La librăria diecezană din Arad

se găsesc

propise (corecte)
de examen

cu Cor. 1-20 o sută bucăți, plus 20 fileri pentru porto postal; asemenea

cărți potrivite pentru premii școlare.

nească odată din greu — asta era singura ei dorință.

N'a stat la doamna Dawes nici o jumătate de minută și a părăsit-o, lăsându-o în cea mai mare îngrijorare.

Dormi ziua întreagă, mănăca puțin de tot seara și dormi din nou întreaga noaptea.

Când s'a ridicat din pat a fost ca totdeauna. Sprintenă și trează. Administratorul, grădinarul și îngrijitorul erau la ea în odaie și dădeau socoteală de cele făcute, iar ea mergea pretutindeni. Mai apoi se duse surizând la tatăl ei. Acesta era foarte fericit, că o vede din nou ca mai înainte.

A venit să spună tatălui ei, că nu mai stă nimic în calea unei căsătorii imediate. Acum are mijloacele pentru așa ceva.

Anders îi comunică cu mare greutate, că și el s'a gândit la asta. Ochii și mâna lui spuneau lucrurile nespuse: că nu dorește ceva mai tare.

Când spuse Mary același lucru și Doamnei Dawes și când adăugă, că ar călători mai bucuroși îndată în Stockholm, ca să-i facă propunerea, (numele lui loergen nu l-a rostii) își recâștigă Doamna Dawes întreaga ei claritate de jumătate și începe să plângă sgomotos. Mary își pierdu curajul. Se aruncă peste pat și murmură:

— „Da, Tanti Eva, ai dreptate“.

Plânse atât de desneșădăduită, ca nici când în viața ei de până acum. Când se mări însă durerea Doamnei Dawes din cauza aceasta, își ridică Mary capul.

In atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

intreprindere de instalarea soneriilor și telefonului
Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Inștiințare.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că cu **1 Maiu** începând, mi-am mutat

cancelaria mea de arhitect

în strada Kápolna Nr. 6—6/a în casa proprie.

Primește orice întreprinderi de edificare, pe cari le execută conform cerințelor moderne.

Mă rog de sprijinul on. public și în viitor.

Cu stimă

Fábián József

arhitect-zidar.

Trag binevoitoarea atențiune a on. public asupra institutului meu de

spălat și călcat

bine aranjat, în care primesc tot felul de **curățire**.

Cu stimă:

SZABÓ BALINTNÉ, Arad
str. Deák Ferencz Nr. 7.

Ziffer Sándor

intreprindere de mașini de scris

Arad, strada Forray, palatul contelui Hunyady.

Unicul vânzător al mașinilor cu renume universal

Unterwood Visible,

se pot serie deodată 15—20 exemplare; soliditatea lor e neîntrecută; provăzute cu litere românești după plac, se pot primi pentru probă și recomandare **fără taxă**.

Primește și pentru jurul Aradului întocmirea mașinilor în cursul anului întreg și sub îngrijirea mea de specialist, mașinele vor funcționa regulat.

Curs permanent pentru stenografie și contabilitate la mașină.

Mare magazin de aparțințe de cea mai bună calitate.

Ioan Gabor

meșter-tiglar și acoperitor cu lepezi de metal eternit.

str. **Demeter 122.**

Primește toate lucrările aparținătoare acestei branșe și le execută punctual, pe lângă cele mai moderate prețuri.

Servește bucuros cu planuri și preliminară de spese.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și arcelarea lor o mijloc ște mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Árpád-tér N. 5.

☎☎☎ Telefon Nr. 671. ☎☎☎

Înainte de a cumpăra

pe sama

copiilor și a D-voastră **ghete** ori **alți articlii de modă** trebuincioși, negreșit vizitează prăvălia de modă bărbătească a lui

Iványi Menyhért

în strada **Forray**.

Deoarece ghete bune și ieftine numai acolo Vă puteți procura.

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

☎☎☎ 26 odăi aranjate cel mai modern. ☎☎☎
Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: **Dr. A. Cozmutza.**

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

☎☎☎ Telefon 88—99.

— „Tanti dragă, ne poate auzi tata“.

Ele își potoliră puțin vorba, dar Doamna Dawes o asigură într'un potop de lacrimi, că și ei i-s'a întâmplat tocmai așa. Abia după ce a ajuns și logodnicul ei atât de departe cu ea, abia atunci a descoperit ea, ce ticălos era.

— „Am fost siliți să ne luăm. — Vezi, draga mea, cum suntem noi femeile; nici când nu ne cumințim“.

Mary se tânguia: „A trebuit să luați în combinație pe omul ăsta! Instinctul meu îmi spunea să-l țin departe de mine, dar voi m'ați orbit“. Apoi urmă: „Nu, nu, nu așa, eu nu vă fac nici o muștrare. La ce folos tânguiala acum? Numai un drum ne stă deschis; să închizi ochii și să te arunci orbește în abiz.“

Doamna Dawes era de aceeași părere în privința aceasta.

— „Ai să faci apoi ca mine; după ce ți-ai salvat onoarea, te divorțezi de el.“

— „Nu, asta n'am să o fac. Atunci avem ceva ce ne leagă deolaltă — vai, Doamne, Doamne.“

Se tânguia, se prinse de vechea ei prietină și-și potoli isbucnirile de disperare în perini. Doamna Dawes stetea neajutorată și o ținea.

— „Nu pricep“, zise ea.

Atunci ridică Mary repede capul:

— „Nu pricep? A făcut-o ca să mă lege de el, fiindcă mă cunoștea prea bine.“

Iarăș se aruncă, plângând sgomotos, de disperare, peste pat. Intre crizele acestea sau mai bine zis ca părți ale isbucnirilor acestora se auziau cuvintele:

— „Nici o scăpare, nici o scăpare!“

Doamna Dawes n'a avut puterea, n'a avut curajul să caute cuvinte pentru o astfel de durere.

I-au dat drumul. Până ce s'a potolit revolta. Doamna Dawes simți cum încearcă să iasă la iveală altă notă sufletească la Mary. Aceasta își ridică capul. Ochii ei plânși erau cuprinși de o ură nebună.

— „Am crezut că m'am dat unui Gentleman, dar am ajuns pe mâna unui *speculant*.“

Apoi se ridică încet.

— „Ai să i-o spui, draga mea?“

— „Nici un cuvântel de toate astea. Nimic, absolut nimic. Am să-i spun numai atât: „trebuie să ne luăm,“

*

După patru zile primi Ioergen Thiis în oficiul de externe o scrisoare. Era dela Mary. „Locuiesc în Grand Hotel și te aștept la două ore fix, pe stradă, în fața otelului“.

A știut îndată, cum sta. S'a grăbit, căci ceasul arăta deja două fără un sfert. Abia pe trepte i-a venit în minte, că avea să o aștepte pe stradă.

Nu voia Mary să fie singură cu el în odaia ei.

Faptul acesta i-a schimbat planul lui Ioergen. S'a dus acasă și a eliberat un cățeluș mic, negru*) din prinsoare, un animal rar, pe care-l dresase dânsul; cățelușul era încă tânăr. Ioergen

avea lipsă totdeauna de cineva, pe care să-și dresese.

Pe stradă era o lapoviță, pretutindeni murdărie de zăpadă și bălți noroioase. Cănelui i-a poruncit stăpânul său să rămână frumuseț pe trotuar, unde era curat. După câteva excursiuni caraghioase a succes: cănele avea frică de bastonul lui cel elegant.

Ioergen a zărit de departe statura sveltă a Mary-ei. Ea îi întorcea spatele și se uita spre castel. În fața otelului nici un trecător, nici pui de om. Inima lui bătea tare. Nu se simția prea curajos.

Ea a prins de veste că se apropie, când a sărit spre dânsa cănele, ca și când s'ar fi apropiat de un prietin vechi și bun. Mary avea dragi câni. Numai viața asta vecinic în călătorii a oprit-o să-și procure unul. Cănele ăsta era atât de sprinten, de drăgălaș, și atât de bine ținut, tocmai după pofta inimii sale, încât s'a aplecat involuntar spre el. În același moment a văzut pe Ioergen în fața ei. S'a ridicat îndată.

„Ăsta-i cănele tău?“, îl întrebă ea, ca și când s'ar fi despărțit adineaori, înainte cu o jumătate de oră de pe stradă, de aici.

— „Da“, zise el, scoțându-și pălăria plin de politețe. Ea se aplecă din nou la căne și-l netezi. „Da a naibii cățeluș mai ești. Drăguțul de tine. Nu sări, numai nu sări.“

— „Nu sări“, întări Ioergen spusele ei. Ea se ridică din nou: „Unde ne ducem?“, întrebă ea. „N'am fost nici când pe aici.“

(Va urma)

*) Un barbet — Pudel.

In cancelaria advocațională a subsemnatului află momentan aplicare

un candidat de avocat

cu praxă,

pe lângă condițiuni favorabile.

Ladislau Man, avocat

Vișău-de-sus (Felső-visó).

Caut candidat

pe 15 Maiu, eventual pe 1 Iunie a. e. un

și un

scriitor de avocat român,

ambii cu praxă bună. Reflectanții să se adreseze la mine pe lângă comunicarea condițiilor.

Dr. Andreiu Dobossy

avocat, Szatmár (Attila-uteza 6a).

Gaut un candidat de avocat cu praxă

Începând cu 1 Iunie pe lângă condițiuni favorabile. Praxa și condițiunile a se comunica direct lui

Dr. Lucian Georgevici

avocat, Temes-Rékás.

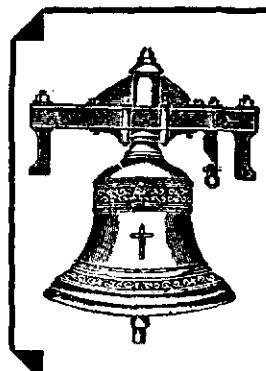
Frideric Hönig

Arad, strada Rákoczi nr. 11—28.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor

Fondat la 1840.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Grill Károly

lăcătuș-tehnic, mașinist. Világos (Casa proprie.)

Primește orice comandă de specialitate, d. e.: părți trebuincioase la edificii, garduri de fier și gratii de morminte. Cuptoare, modelul cel mai nou de cea mai frumoasă și cea mai bună execuție. Cumpene, greutate și mașini economice. — Stropitoare de vie se capătă și se reparaază cu pricepere. Cu plăcere dau planuri și proiect de spese.

Grill Károly

lăcătuș-tehnic, mașinist. Világos (Casa proprie.)

Serviciu acurat și prompt.

Institutul de curățire chimică și văpsitorie, fabrica de spălatul rufelor cu aburi a firmei

Müller J. és Fia, Arad.

S'a înființat: 1858.

Telefon: Nr. 459.

Fabrica și biroul: Strada Tökoly Imre, nr. 38-40-42.

Prețuri foarte moderate.

Prețuri foarte moderate.

□□□□□□

Văpsește ori curată, tot felul de haine bărbătești și femești.

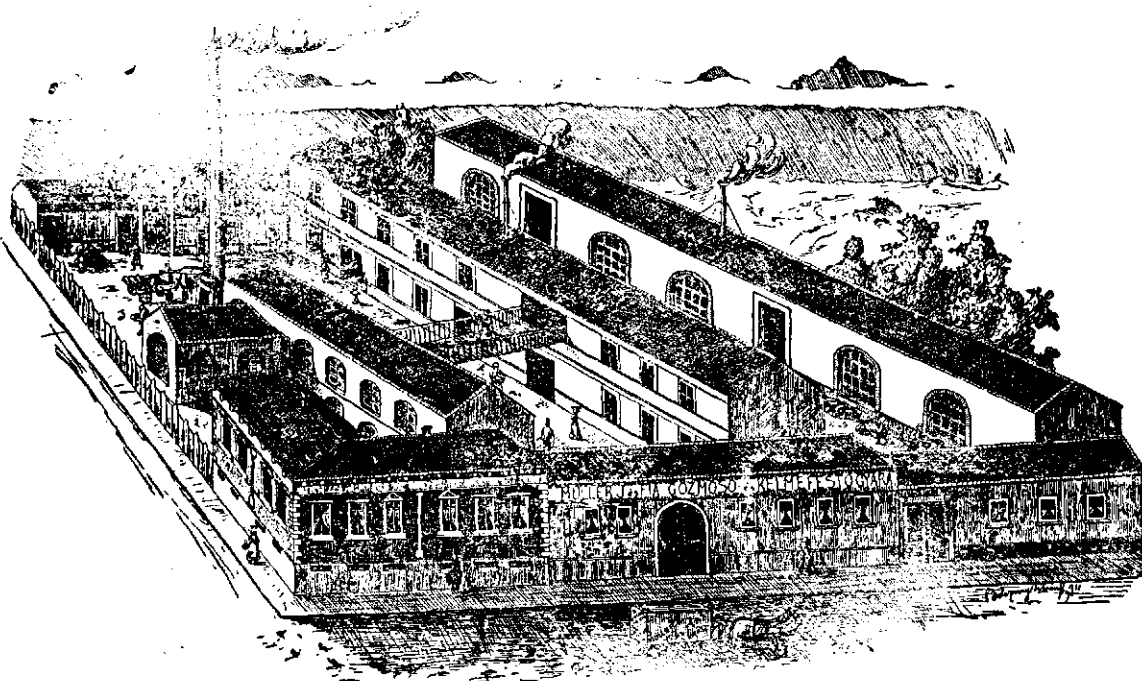
□ □ □ □ □

◆◆◆◆◆◆◆◆

□ □ □ □ □

Prăvălii colective locale: pe strada József főherceg 11.; str. Forray 20. și str. Asztalos Sándor 2—3.

□□□□□□

□□□□□□

Spală frumos și lustruit (fără întrebuințarea a ori ce fel de corosiv) guler, manșete, haine de casă, trusouri, etc. etc.

Localuri colective în provincie: Deva, Brașov, Alba-Iulia, Sighișoara, Huredoara, Orăștie. — (Brassó, Gyulafehérvár, Segesvár, Vajdahunyád, și Szászváros). ::

□□□□□□

Se roagă de binevoitor sprijin gata să servească: MÜLLER J. és Fia.

Comande poștale se execută prompt și ireproșabil.

Cumpăr în orice cantitate

romonițe, flori de porumbele, flori de tei, flori de friguri, rădăcini și frunze de mătrăgună, flori de soc fie verzi, ori uscate și **Vespe de frapțin.**

Farmacia lui

Szokoly Sándor

Arad, Piața Kelemen
(vis-à-vis de biserica sârbească.)

Institut nou de văpsit, curățire chimică și spălat cu aburi a albiturilor în Arad.

Înștiințare. Am onoare a aduce la cunoștința on. public din Arad, că am înființat în **Arad, strada arhiducelui Iosif nr. 9,** un nou

institut de văpsit, curățire chimică și spălarea albiturilor cu aburi.

aranjat după cele mai moderne cerințe. Praxa câștigată pe acest teren în Capitală și alte orașe mari ale țării, sunt în stare să împlinesc toate condițiile celor mai gingașe pretenziuni. Asigur pe sprijinitori pe lângă serviciul prompt și și de prețurile cele mai ieftine. — Rog splijinul on. Public.

Cu stimă: **EUGENIU JUNCAN.**

Comande din provincie se execută prompt și conștientios.

Mare asortiment de

ghete de bal

în culoarea aurului, din atlas albastru și trandafiriu, din piele de lack și chevreaux

la

Weinberger János

cel mai distins magazin de ghetă.

ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

Frumseță și sănătate! La **Cornel Demeter,**

farmacist în **Orăștie (Szászváros),** găsiți următoarele preparate cosmetice de bun renume:

■ **Cream de benzoe mygdale.** Creamul de benzoe servește pentru conservarea, înfrumusețarea și albirea mânilor și feței, dând totodată și o fineță deosebită. Delătorează tot felul de necurătenii de pe mână și față, — precum: pete, bubițe, zgrăbunțe, pisteni (mitesser), precum netezește și zbărciturile. Conținutul creamului acestuia e nestricăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fl.

■ **Săpunul de benzoe mygdale.** Săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingrediente foarte fine și din mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea. Prețul 10 fl.

■ **Poudre-Veturien.** Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că fața este pudrată. Intrebuințată pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce altcum ar cauza vântul și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbină. Prețul 1 cor.

■ **Veturien-Parfeum.** Veraviolella, cel mai fin parfum de violele, lăcrămioare și scumpie (iorgovan). Prețul 1.60 fl.

■ „Ideal“, cel mai nou parfum. Prețul 2 cor.

■ **Apa de gură „Cremier“** (albă sau roșie). Prin întrebuințarea apei acesteia, nu devin dinții găunoși, — și delătorează durerea dinților, precum să și întăresc dinții și gingiile. Prin întrebuințarea apei acesteia, să delătorează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin întrebuințarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremier“, devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fl.

■ **Pravul de dinți „Cremier“.** Prin întrebuințarea pravului acestuia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fl.

■ **Perii de dinți, fine.** Alegere mare, în diferite prețuri.

■ **Esență de China.** Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1.40 fl.

■ **China taunopomada.** Pentru creșterea părului. Prețul 70 fl.

■ **Oleu de nucă.** Extract de nuca oleica, pentru conzervarea părului. 1 sticlă 80 fl.

Toate acestea să pot primi la

farmacistul **M. Cornel Demeter, Orăștie—Szászváros.**

Recomanda în binevoitoarea atențiune a publicului. Îndoleat

magazinul meu

de

monumente mortuare.

Nainte de a procura un monument mormântal, rog on. p. să-mi viziteze - magazinele. -

MENRÁTH JÓZSEF

atelier de sculptură în piatră și prăvălie de monumente mormântale.

Magazine: **Arad,**

str. Arhiducele-Iosif (József-főh.) nr. 11 și piața **Boros-Béni** nr. 6.

Nu numai în America zac banii pe drumuri, ci și la noi ușor poți ajunge milionar ! Cum se pot câștiga pe ușor 3 și 1/2 milioane ?

Cumpărând dela noi o obligațiune de câștig cu premie convertită dela „BANCA HIPOTECARĂ UNGARĂ” și una dela „PESTI HAZAI” ! Acestea sunt cele mai de valoare și cele mai căutate lozuri, fiind garantate din partea visteriei statului. — Ele se vând ca pita caldă. — Pentru a înlesni cumpărarea lor fiecăruia, le vindem de prezent ambele pe **36 rate lunare de câte 10 coroane.**

CELEA MAI MARI ȘANSE DE CÂȘTIG! — 9 TRAGERI ANUAL!

Iată câștigurile principale: **1 milion!**

Cor. 500.000, 400.000, 300.000, 2 de 200.000, 100.000, o mulțime de 75.000, 50.000, 40.000, 25.000, 10.000 și nenumărate mai mici.

Toate câștigurile acestea ajung în fiecare an la sorți în decursul celor 9 trageri, cari sunt în 5 și 25 Februarie, 25 Aprilie, 5 și 25 Iunie, 25 August, 5 și 25 Octomvrie și 25 Decemvrie.

Cu plăcere vindem aceste obligațiuni sau lozuri și numai singuratec: una obligațiune dela Banca hipotecară ungară cu 6 trageri anual pe 33 rate lunare de câte 6 cor.; una obligațiune dela Pesti Hazai cu 3 trageri anual pe 33 rate lunare de câte 5 cor.

Cine ne trimite rata primă, adică suma de 10, 6 sau 5 cor. aceluia îndată îi trimitem lista de rate legală, în care se induce seria și numărul lozurilor ce i-s'au vândut, pe baza căruia imediat ia parte la joc. Deja după achitarea ratei prime este îndreptățit cumpărătorul la proximele trageri, iar câștigurile, cu care i-s'ar trage lozurile, sunt în întregime ale lui. De sine se înțelege, că achitând și ratele viitoare regulat în fiecare lună, va juca neîntrerupt un șir lung de ani de zile, putând câștiga cu acelaș loz și de mai multe ori. După 3 ani, când cumpărătorul a ajuns să plătească toate ratele, (cine vrea poate plăti și mai multe rate deodată) va primi dela noi lozurile, respective obligațiunile originale și va juca mai departe, fără ca

se trebuiască a mai plăti ceva. Până la achitarea tuturor rate-lor, obligațiunile originale se păstrează în cassa noastră de fier sub controla statului. Obligațiunile sau lozurile acestea au o valoare permanentă și se pot vinde ori când cu prețul de bursă, sau se pot lombarda, zălogi.

Tot lozul trebuie să se tragă și să câștige necondiționat.

Nime să nu întârzie cu trimiterea ratei prime, pentru a putea lua parte la tragerile din luna viitoare.

Cu zecile, ba chiar cu sutele ne vin comandele în fiecare zi dela sărac și bogat, dela știutor de carte și neștiutor, dela toți aceia, cari doresc a-și ușura greul vieții. *Fiecare poate câștiga milioane.* Nu vă resgândiți mult. Fiecare să-și încerce norocul! Nu ști din ce tufă sare iepurele. Grăbiți deci, că tragerile viitoare vor fi în 5 și 25 Iunie.

Comandele se pot face pe cuponul dela mandatul postal (asignațiunea de bani), trimițându-se rata primă, adică suma de 10, 6 sau 5 cor. și scriindu-se adresa corectă și legibilă. Pentru achitarea celorlalte rate, vom trimite stimaților cumpărători ce-curi postale, prin cari ceace vor cruța spesele de porto.

Cu deslușiri stăm la dispoziția fiecăruia.

Ustredná banka uc. spol.

Budapest V., Sas.-u. 24. sz.

La

Librăria die- cezană, Arad

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol.
legate în pele cu cop-
cii, 1 vol. 14.50, toate
volumele Coroane 172.

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ

ARAD, STR. BATHYÁNYI 2.

Asortată fiind cu cel mai
variu și mai modern ma-
terial pentru lucrări ce
ating arta tipografică, se
recomandă a execută tot
felul de tipărituri ca : Do-
cumente, liste de escompt
percepțiuni și erogațiuni,
invitări pentru petreceri.

Librăria diecezană

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Are în depozit următoarele cărți literare:

Album în amintirea canonicului Aug. Bunea	7.—	Pop V., Fericirea să cucerește	1.50
Agârbiceanu, Două iubiri	2.—	» Iubirea e biruitoare	1.50
» In clasa cultă	1.80	Paun G., Amintiri dela Jun. din Iași, 2 vol. à	2.—
» In întineric	2.—	Pătrăscanu D. D., Schițe și amintiri	2.—
Adam, Aripi tăiate	2.—	Spartali S. I., Sărutările	—50
» Pe lângă vatră	1.50	» Arta de a iubi	1.—
» Vorbe de clacă	1.25	Nordu, Minunile convenționale	2.—
Baltag, Feciorul	1.50	Carmen Sylva, In luncă	1.—
» Mos. Goriot	1.50	» Pe Dunăre	1.—
Björnson Bj., Synnöve Solbakken	1.50	Sadoveanu M., Dureri înăbușite	2.—
Carageale, Teatru	2.—	» Povestiri din războiu	2.—
» Momente, schițe și amintiri	2.—	» Crâșma lui Moș Precu	2.—
» Novele și povestiri	1.50	» Amintirile căpr. Gheorghită	2.—
Corbu I., Ad Astra, astronomie populară	2.—	» Mormântul unui copil	2.—
Caraivan, Povesti de pretutindenii	2.—	» La noi în viișoară	2.—
» La șezătoare	1.50	» Povestiri alese	2.—
Cristescu, Carte pentru copii	1.20	» Povesti de seară	2.—
Brătescu-Voinești, In lumea dreptății	2.—	» Apa morților	2.—
Calaban, Chipuri și suflete	1.50	Sandu-Aldea, Pescar de Islanda	1.50
Cerna P., Poezii	2.—	» In urma plugului	1.50
Ciocârlan I., Pe plaiu	1.50	» Două neamuri	1.50
Ciotori D. N., Veselul strengar	1.50	» Ape mari	2.—
Dauș Ludovic, Iluzii	1.50	Speranța Th., Fete de azi, 2 vol.	3.50
Dunăreanu N., Chinuții	1.50	Stahl H., Bucureștii ce se duc	2.50
» Răsplata	1.50	Sterian Er., In noaptea nunții	1.50
Drăgășanu Codru I., Călătoriile unui Ardelean	1.50	» Educația sexelor	1.50
Dulfu P., Căntece și povesti	1.50	Slavici, Din bătrâni	2.50
» Păcală	2.75	» Nuvele, 2 vol.	à 1.50
Eminescu, Poesii	2.—	» Povesti	1.50
» Geniu pustiu	2.—	Silvan Gh., Valea albă	1.50
» Articole politice	—80	Speranța Th., Anecdote noi	1.50
Flaubert, Doamna Bovary	2.—	» » populare, 2 vol.,	à 2.—
Cârleanu Em., Intr'o noapte de Maiu	2.—	» » botezate de post și pi-	
» Sapho	1.50	» » pătate, 3 vol.	à 1.—
» Nucul lui Odobac	1.50	Teodorean C., Sângele Solovenilor	1.50
Goethe, Faust	3.—	» Calea sufletului	1.50
Gorkii M., Parveniții	1.50	Vlahuță Al., Clipe de liniște	1.50
Goga, Ne cheamă pământul	2.—	» România pitorească	1.50
Hașdeu, Arșița, roman	2.—	» Din trecutul nostru	3.50
Hodos C., Martirii	1.50	» Poezii	2.—
» Departe de lume	1.50	Zamfirescu D., Anna, ceace nu se poate	2.—
Iorga N., Lupta pentru limba românească	1.—	Stavri, Luminișuri, poezii	2.—
» Neamul rom. în Ard., țara ung. 2 v. à	2.50	» Scriitori și curente	2.—
» Din faptele străbunilor	1.50	» Spiritul critic în cultura română	2.—
» Viața femeilor și trecutul românesc	1.75	Dobrogeanu-Gherea, Critice III.	4.—
» Viața și dom. lui Barbu Dim. Știrbei	1.50	Delavrancea, Sultânica	2.—
» Istoria lit. rom. în sec. XIX 3 vol., à	5.—	» Hagi Tudose	3.—
Lovinescu, Viața lui Gr. Alexandrescu	2.—	» Paraziții	1.50
» Critice, 2 vol.	à 3.—	» Intre vis și viață	3.—
» Nuvele	1.80	» Liniște—Trubadurul	2.—
Lungianu, In sărbători	1.50	» Apus de soare, dramă	2.—
Murger Str., Viața de Boem	2.—	» Viforul, dramă	2.50
Moruzi C. D., Instrăinații	2.—	» Luceafărul, dramă	2.50
Mera I. T., Din lumea basmelor	3.—	Negru N., Fabiola sau biserica din catacombe	2.50
Negrea Dr., Cum ne naștem	2.—	Ciocârlan I., Inimă de mamă	2.—
Pop V., Cum iubește o fată	1.50	Paulescu Dr. N. C., Insticte sociale, patimi	
» Prin vraj dragostei	1.50	» și conflicte, Remedii morale	2.—
» Cum să iubim	1.50	Burnet H. Fr., Lordul cel mititel	2.—